

INFORMATOR NSPRV

BESPLATAN PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 3 • JUN 2009 • BROJ 25

ДРОГА У ШКОЛСКИМ КЛУПАМА

Проф. др Јован Букелић, неуропсихијатар из Београда, аутор је књиге „Дрога у школској клупи“, а о овој теми проф. Букелић је недавно говорио у Гимназији „Вељко Петровић“. Како сам каже, у разговору с децом о овом све алармантнијем проблему, не примењује „шок терапију“, него само покушава да им предочи све заблуде и митове о заводљивим својствима опијата.

„Некада је дрога била привилегија деце интелектуалне и економске елите, а данас су захваћена деца из свих друштвених слојева. Дрога не бира ни расу, ни нацију, ни политичка опредељења, а према истра-

живањима Републичког завода за јавно здравље „Батут“, тенденција је да све млађа популација, већ деца од 10-12 година, први пут проба кокаин. У Београду данас нема основне школе у којој бар један ученик већ није пробао дрогу. Почини са „травом“ - марихуаном, о којој владају многи митови и заблуде. То није „беби-дрога“ јер је доказано да је 95 посто хероинских зависника почело баш са канабисом“ – каже, осим осталог, проф. др Букелић. „Школе скривају информације о наркоманији јер желе да заштите свој углед, а што је још поразније, показало се да дроге има и у школским зборницама“. (Насијавак на сџр. 3)

ВИШЕ РЕДА У ШКОЛСКОМ ЗАКОНОДАВСТВУ ?! Министар у клин, други у плочу

Последње изјаве министра просвете, др Жарка Обрадовића, да ће се на дневном реду владе, а затим и Народне скупштине наћи више „школских“ закона, дају наслутити да министарство има намеру да уведе више реда у школску легислативу и област образовања која је најблаже речено у законском хаосу. Наиме, и досада смо били сведоци много обећања, али и мало ефеката. Поменимо да: и сада основне школе неуписују прваке уколико нису савладали програм предшколског образовања иако то

није утемељено на закону, питање лиценци за директора још увек није регулисано законским актом, готово сви издавачи уџбеника сем фаворизованог државног Завода једва чекају Закон о уџбеницима, евидентна неусклађеност Правилника о екскурзијама са Законом, је изостао Правилник о стручном напредовању наставника, непостоји Правилник о цени услуга и материјалних трошковима школа... Све ово потврђује да министри пролазе и одлазе, а проблеми се умножавају. (Насијавак на сџр. 5)

УСТАВНИ СУД ПРЕСУДИО: 1 ШКОЛА = 1 СЕКРЕТАР Правилник о цени услуга и даље важећи

Неусклађеност законских и подзаконских аката вероватно ће министра просвете, али још више министра финансија, довести и ситуацију да их још једном додатно „заболи“ глава. Наиме, Уставни суд РС је 2. априла ове године, утврдио да одредба члана 11. став 1. Правилника о мерилима за утврђивање цене услуга у основној школи није у сагласности са Законом (Сл. гласник РС, бр. 37 од 22. маја 2009.). Најкраће речено, Правилник који прописује да школа може имати и мање од (пуног) секретара, уколико има мањи број одељења је неуставна и самим тим, школа би без обзира на број одељења морала имати ангажованог секретара са 100% у радном односу.

(Насијавак на сџр. 5)

ВИШЕ МЕСТА НЕГО КАНДИДАТА

Извршно веће Војводине донело је Одлуку о броју ученика за упис у први разред средњих школа чији је оснивач АП Војводина у школској 2009/10. години. У први разред средњих школа може да се упише 23.343 ученика, што је 12,06 одсто више места за упис од 20.830 ученика који ове школске године завршавају осми разред. У Војводини ради 131 средња школа, од којих је 26 гимназија (3.926 места), 75 стручних школа (17.739), 10 мешовитих школа (1.218), 10 уметничких школа

(460) и 10 школа за ученике са сметњама у развоју (507). Покрајински секретаријат верификовао је да Средња стручна школа „Борислав Михајловић – Михиз“ у Иригу испуњава све потребне услове, па је тиме број стручних школа повећан за један. Основна балетска школа „Димитрије Парлић“ у Панчеву почела је да обавља делатност средњег балетског образовања, чиме се и број уметничких школа повећао за једну школу.

(Насијавак на сџр. 6 и 7)

ПОСЛЕ 5 ГОДИНА СВАКИ ДРУГИ НАСТАВНИК ОДУСТАЈЕ ДА РАДИ У ШКОЛИ

Синдикат наставника у САД је објавио да је то најпопуларнија професија у земљи. Међутим, национално Удружење за образовање извештава да се више од 50% нових просветних радника одлучује да промени посао после 5 година рада у школи. (Насијавак на сџр. 8)

ИЗ ИСТОРИЈЕ ОБРАЗОВАЊА – ИРИГ	2
АКТУЕЛНО ИЗ МИНИСТАРСТВА	4
КРОВНИ ЗАКОН НА ЈОШ ЈЕДНОЈ РЕВИЗИЈИ	5
ДРУГИ ОБРАЗОВНИ СИСТЕМИ – НЕМАЧКА/САД	8
СТОГОДИШЊИЦА РОЂЕЊА ЈАНОША ХЕРЦЕГА	9
НОВЕ ИДЕЈЕ ЗА УПРОПАШТАВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА ...	9
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ	11
КОЛИКО КОШТА СРЕДЊОШКОЛАЦ	12

У АПРИЛУ ВЕЋЕ ПЛАТЕ

Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у априлу 2009. године, износи 45.304 динара. Од просечне зараде исплаћене у марту 2009. године номинално је већа за 7,3 одсто, а реално за 6,2 процента. Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у априлу 2009. године, износи 32.571 динар. Од просечне зараде без пореза и доприноса, исплаћене у марту 2009. године, номинално је већа за 7,3 одсто, а реално за 6,2 процента. Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у периоду јануар–април 2009. године, номинално је већа за 12,4 одсто, а реално за 2,8 процената од просечне зараде исплаћене у периоду јануар–април 2008. године.

Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у периоду јануар–април 2009. године, номинално је већа за 12,3 одсто, а реално за 2,7 процената од просечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у периоду јануар–април 2008. године. (Насијавак на сџр. 10)

OBRAZOVANJE U FRUŠKOGORSKOJ PRESTONICI

- Srbi u Beogradu nemaju škole, već dolaze u Hopovo da uče čitati i pisati • Varoš sa medresom i tri mektebe • Srbska Capitali schola za dva razreda i dva učitelja
- Škola za decu Hrvata, Mađara i Nemaca • Guslarska škola

A rheološki nalazi na teritoriji Iriga ukazuju na činjenicu da je ovaj deo Srema bio naseljen još u praiistorijsko doba. Tokom VI veka ove krajeve naseljavaju Sloveni i tu ostaju sve do danas kao najbrojnija etnička grupacija. Oni u XI veku primaju pravoslavno hrišćanstvo. Kao naselje, Irig se prvi put pominje dosta rano, ali se o njegovom razvoju i istoriji ipak sasvim malo zna sve do polovine XV veka. Naziv Irig prvi put se pominje 1225. godine kada je u njemu osnovan katolički manastir pavlinsko-eremitskog reda. Njegovo ime potiče, verovatno, od mađarske reci "Urug" -stari. Postoje više legendi o tome kako je Irig dobio ime. U narodu postoji i predanje da je ime dobio po starcu Iri -prvom čoveku koji se ovde naselio, ali je to manje verovatno.

U ratovima tokom XV i XVI veka, grad, manastir i tvrđava koju je imao su nestali, a stanovništvo se preselilo na današnje temelje Iriga u onaj deo grada koji se i danas zove Grčka mala (ili mahala). Ovaj deo se smatra najstarijim delom Iriga. Naziv Grčka mala ukazuje da su prvi naseljenici bili grčko-cincarskog porekla.

Zbivanja u Irigu i oko njega mogu potpuno da se prate tek od stvaranja "srpske despotovine" -vladavine srpskih despota u Sremu od kad i ima nešto više podataka o Irigu, a to je period od 1471. do 1526. godine. Za vreme srpskih despota Irig se pominje kao sedište plemićkih poseda, a ovo područje je u centru političkih i kulturnih zbivanja. Od tada pa do danas on je stalno administrativno sedište ovog kraja.

Ovaj period ima veliki značaj za Irig i njegovu okolinu. U to vreme oko Iriga se podiže osam pravoslavnih manastira grupisanih oko Iriga: Velika Remeta, Grgeteg, muški i ženski manastir Krušedol, Staro Hopovo, Novo Hopovo, stari manastir Jazak i Vrdnik. Oni ce tokom narednih nekoliko vekova predstavljati jedine nosioce i centre kulture, obrazovanja i pismenosti i odigrati značajnu ulogu i doprinos u očuvanju i nacionalne identiteta i svesti, ne samo Srba s ove strane Save i Dunava već uopšte.

Srbi u vreme Turaka, knjige pišu i prepisuju u manastirima, u kojima stvaraju i svoje biblioteke i uopšte celokupan duhovni život vezan im je za manastire. Hopovo, za razliku od ostalih manastira, ne samo u Fruškoj gori, ima posebnu ulogu. Od polovine XVI do polovine XVIII veka on je drugo središte beogradsko-sremske mitropolije, a u vremenu od 1757. do 1760. godine u njemu je živio Dimitrije - Dositej Obradović. Hopovo postaje centar književne i prepisivačke delatnosti. U njemu se okivaju i ukrašavaju knjige. I prva škola kod Srba zabeležena je u Hopovu. O tome postoji zapis iz 1573. godine u kojem se kaže da Srbi u Beogradu nemaju škole, već dolaze u Hopovo da uče čitati i pisati. Hopovo ima svoju slikarsku školu krajem XVII i početkom XVIII veka. Iako je ta "manastirska kultura" pripadala samo užem krugu ljudi, onima koji su živeli u manastirima, nema sumnje da je ona značajno uticala i na stanovništvo oko njih.

Irig i ovi krajevi su pod Turcima od 1526. (do 1699) godine. Irig za to vreme pripada Sremskom sandžaku i sedište je jedne od sedam nahija i jedan od deset kadiluka tog sandžaka. Turski putopisac Evlija Čelebija na svome putovanju u jebarski vilajet i odatle u Nemačku, stigavši u Irig i ne zadržavši se duže u njemu zabeležio je da je Irig značajno kulturno, obrazovno, privredno i administrativno središte. On ima džamiju, a svaka mahala mesdžidu (malu muslimansku bogomolju). Imao je jednu medresu (srednja muslimanska škola) i tri dečje mektebe - muslimanske osnovne škole. Čelebija je naveo da varoš ima šest mahala. Za vreme kuge spominje se samo četiri: Grčka, Tabanska, Srednja i Oraška mahala. I danas se istočni deo grada naziva Grčka mala. Očevali su se i nazivi Orašje i Tabane.

Tokom XVII veka Irig je najjače i najnaseljenije mesto u Sremu. Imao je svoju tvrđavu. Iako je ona davno uništena, po nekim neznatnim ostacima može se zaključiti da se nalazila na južnom delu iriškog hatara zvanog Gradina.

U vreme velike seobe Srba 1690. ove krajeve naseljava veliki broj prebeglog naroda. Karlovačkim mirom 1699. godine, na kraju bečkog rata, Turska je Austriji ustupila Ugarsku sa Erdeljom, osim Banata, i severozapadni deo Srema. Irig je ušao u sastav habsburške monarhije, i ostao jedno od najznačajnijih pograničnih naselja - strateško vojno uporište prema Turskoj sve do konačnog proterivanja Turaka iz Srema 1718. godine. Iriški knez Živan (Jovan Mladenović) stekao je velike zasluge u borbi protiv Turaka, zbog čega je 1708. godine dobio diplomu i bio oslobođen svih javnih nameta. Dve godine ranije i Irig je dobio carsku privilegiju - od cara Josifa dobija pravo na održavanje dva vašara godišnje, kao i da od njih ubira sav prihod. Na vašarima su iriški i strani trgovci slobodno trgovali, a prihodi se ubirali u gradsku kasu.

Irig je tokom nekoliko poslednjih vekova bio značajan centar trgovine i zanatstva, a u XVIII veku i prvoj polovini XIX veka najveći i ekonomski najrazvijeniji i najznačajniji grad u Sremu. Zvali su ga "Fruškogorska prestonica". To je i vreme razvoja mlade građanske klase u Irigu, u čijim rukama se sve snažnije akumulira kapital koji, zahvaljujući stečenom bogatstvu, počinju da oponašaju građanski sloj drugih sredina. Tada se sve više traže knjige za čitanje, a stvaraju se i prve privatne biblioteke. Irižani su tada sve više školovali svoju decu. Stvarao se veći broj obrazovanih ljudi, koji bez sumnje unose novine i daju novi smisao kulturnom životu u Irigu. Zahvaljujući snažnom ekonomskom zamahu ovog kraja ovde se naseljavaju i Jermeni, Jevreji, Cincari a krajem veka i Nemci. Ranije nego u drugim gradovima, u Irigu je počela borba za demokratizaciju kulture, za njeno širenje i dostupnost najširim slojevima naroda.

Sudbinu mesta delilo je i školstvo. Iako o podizanju prve škole u Irigu nema puno podataka zna se da je prva Srpska škola u Irigu osnovana 1735. godine, a prva školska zgrada podignuta je 1781. godine "za dva razreda i dva učitelja" ("Capitali schola", proširena 9 godina kasnije). Irižani i po drugi put, 1831/1834. godine podižu veliku zgradu Srbske škole, znatno veću i prostraniju od one iz 1781. godine (jednu od najlepših u to vreme).

Iriška škola je odigrala značajnu ulogu u stvaranju kruga ljubitelja knjige, koji ce presudno uticati na dalje tokove kulturnog života u gradu. Svoja prva znanja tu je stekao i u njoj se školovao i jedan broj ličnosti, koje ce ostaviti znatnog traga u našoj nacionalnoj kulturi: Dositej Obradović (1757-1760 1841), dok je boravio u Hopovu učio je latinski jezik; Dimitrije Krestić (1762-1843), osnivač Srpske čitaonice u Irigu; Milovan Vidaković (1770-1841), književnik; Eustahija Arsić, rođena Cinčić u Irigu (1776-1843), prva pesnikinja kod Srba novijeg vremena; Pavle Popović - Šapčanin (1827-1847); Milorad Popović-Šapčanin (1842-1895); Stevan Frusić (1831-1861); Josif Jovanović - Šakabenta (1743-1805); Gavrilko Kovačević (1765-1832), književnik; Georgije Lazarević (1808-?), Vladimir Vujić (1818-1882); Jovan Isailović (?-1807); Atanasije Sudarević (1765-?); Kosta Hranisavljević (1807-1880) i drugi.

U Irigu je 1826. godine osnovana i škola za decu Hrvata, Mađara i Nemaca, a postojale su i Šegrtska škola osnovana 1891. i Ženska stručna škola osnovana 1903. godine. Oko Iriga i manastira Hopova je polovinom XVIII veka spontano nastala neobična institucija, svakako jedinstvena u nas, guslarski esnaf - Guslarska škola, podrugljivo nazvana "slepaka akademija". Ona je odigrala značajnu ulogu u negovanju, razvijanju i oblikovanju našeg epskog pesništva "gde... stariji uče mlade i tako se ove divne pesme održavaju", pa je tako Irig kasnije prozvan za "prvi srpski akademski grad".

Irižani već 1828. godine osnivaju i svoju prvu biblioteku, među najstarijom u srpskom narodu. Ona nosi naziv "Podlužno-sremska biblioteka". Već sam taj naziv govori da ona nije namenjena samo Irigu, već i građanima oko njega, kao i celom Sremu. Ova biblioteka sa malim prekidima trajala je sve do 1842. godine kada je 1. januara iste godine osnovana Srpska čitaonica -najstarije čitalište kod Srba uopšte. Srpska čitaonica je bila centar kulturnog i duhovnog života Iriga i ovog dela Srema tokom XIX i XX veka.

Revolucija 1848. posebno je ustalasila Irižane. Tada je mesto imalo preko 4.000 stanovnika. U tim revolucionarnim danima stvorena je Narodna garda s kapetanom Kuzmanom Papulicom na čelu i nekoliko stotina dobrovoljaca. Uroš Vujić osniva Hajdučku četvu, koja se javlja kao demonstracija protiv honvedskih zadruga u Ugarskoj. Sve do 1914. Irižani su bedem u borbi za narodna prava, a naročito se ističu na blagoveštanskom saboru i u svom stavu protiv bana Levina Rauha kad je ovaj hteo da ukine ćirilicu u Hrvatskoj i Slavoniji. Irižani postaju velike pristalice Svetozara Miletića, te biraju za saborske poslanike najistaknutije vojskovođe - Jovana Subotića, Mihaila Polita Desančića i Jovana Jovanovića Zmaja. Za proteklih 150 godina dali su čitav niz zaslužnih kulturnih i javnih radnika među kojima i prvu srpsku pesnikinju Eustahiju Cinčić. Pod uticajem Vase Pelagića javlja se socijalistički pokret.

Drugu polovinu XIX veka karakteriše ekonomsko slabljenje Iriga. Ovde dolaze i duže i kraće vreme provode značajne ličnosti kulturnog i političkog života XIX veka. Vredno pomena je i to da se godinu dana kasnije, 1905. godine osniva značajno Kulturno-umetničko društvo "Zmaj", koje i danas aktivno radi.

Posle ujedinjenja, 1918. Irig je bio središte sreza s nešto malo industrije, a s više trgovine i zanatstva. Pored dve zadruge, Čitaonice, pevačkog društva, tradicionalnog Sokola, imao je i dva fudbalska kluba.

Danas je Irig sedište opštine sa 11 naseljenih mesta: Dobrodol, Satrinci, Grgeteg, Neradin, Krušedol selo, Krušedol prnjavor, Mala Remeta, Velika Remeta, Rivica i Vrdnik (a za vreme Austro- Ugarske i Kamenice, Bešenova i Maradika).

ДЕЦА У ОБЛАЦИМА, РОДИТЕЉИ У ТУНЕЛУ

- Школе крију информације јер штите свој углед
- У Београду нема основне школе у којој бар један ученик већ није попушио џоинт
- Србија је у групи земаља у којима је дрога најјефтинија

(Наставак са стр. 1)

„Око 12 посто младих у Србији“, каже проф. др Букелић, „има проблема са алкохолом, а њих 6 до 10 посто је током осмогодишњег или средњошколског образовања, пробало и дрогу. Један број њих постане метаболички зависан“. Другим речима, како објашњава др Букелић, дрога улази у метаболизам нервних ћелија и као што организам не може без хране и воде, тако не може ни без дроге. „Осим психичких, вегетативних и кардиоваскуларних поремећаја, дрога код девојчица доводи до

престанка менструације, а код дечака до раста груди. Однос наркомана дечака-девојчица је 3:1, а 60 посто њих први пут проба дрогу из радозналости. Нажалост, тржиште Србије је добро снабдевано свим врстама опијата, а Србија је и у групи земаља у којима је дрога најјефтинија. И док су деца у областима, њихови родитељи су у тунелу јер ни не слуте шта се с њиховом децом дешава“ - каже проф. др Јован Букелић, неуропсихијатар.

Љ. З.

ШТО ЈЕ КРИЗА ДУБЉА, НА ТРЖИШТУ СВЕ ВИШЕ ДРОГЕ • ЏОИНТ ЈЕФТИНИЈИ ОД КАФЕ

- Учестали случајеви предозирања са смртним исходом
- Употребљени шприцеви на све стране – у јавним тоалетима, у околини кафића и школа, по парковима и хаусторима
- Не тако давно грам хероина био је 100 немачких марака, данас је око 2.000 динара
- Цена џоинта од 30 до 50 динара

Дрога све више узима данак. Плаћају га махом млади људи, и то својим животима. Криза и рецесија као да су отвориле Пандорину кутију и у нашој средини, а сурова статистика опомиње да се све млађа и млађа деца дрогирају. И да родитељи најчешће сувише касно схвате шта им се то дешава са дететом.

ПОЛИЦИЈА ЈЕ САМО КАРИКА У ЛАНЦУ

„Полиција, као професионална служба и као орган државне власти директно надлежан за хапшење извршиоца кривичних дела и за заплenu опојних дрога, само је једна карика у ланцу у сузбијању наркоманије као социјалног проблема. Полиција се бави дилерима, односно извршиоцима кривичних дела, како онима који врше неовлашћену производњу и продају опојних дрога, тако и онима који омогућавају другима да их конзумирају“ - каже Саша Дмитрашиновић, начелник Полицијске управе у Сомбору. „Наркомани су болесни људи, и као такви нису приоритетно предмет полицијског поступања. Не смеју, међутим, бити предмет рада само полиције, него и надлежних социјалних и здравствених служби, али пре свега школе и породице. Наркоманија тешко разара сваку породицу, велики градови имају веће, мањи - мање проблеме, али нико не сме да заборави главу у песак и да се прави да тај проблем не постоји“ - сматра Дмитрашиновић.

Ни у праву ни у криминалистици, како каже Дмитрашиновић, не постоји проблема на лаке и тешке дроге. То је заблуда јер су такозване лаке дроге само увод у тешку зависност и у неке далеко веће и озбиљније проблеме. „Полиција је спремна да свима који се баве овом проблематиком пружи помоћ и подршку у било ком погледу. Било да је у питању превенција или репресија наркоманије. Стављамо се на располагање и школама, и здравственим и социјалним институцијама, предлажемо формирање посебних одбора који би радили на превенцији наркоманије. Наше је да запленимо и да процесуирамо кривична дела, да поднесемо кривичне пријаве, да лишавамо слободе починиоце ових кривичних дела. Тада на сцену ступа тужилац који подноси оптужницу и суд који доноси пресуду. Свака пресуда би морала бити брза и ефикасна и као таква да својом врстом и висином садржи елементе специјалне и генералне превенције. Да одврати друге од вршења таквих дела, а учиниоце кривичног дела да издвоји из друштва онолико колико је то потребно. У сарадњи са осталим полицијским управама у последње време имамо заплене већих количина опијата, процесуирали смо већи број извршиоца оваквих дела, али нисам задовољан јер ти резултати морају бити још и бољи. Настојаћемо да у наредном периоду појачамо ту линију у сузбијању наркоманије, да јој дамо већи број извршилаца и да је ставимо у приоритет“ - каже Дмитрашиновић.

СА СТАНДАРДОМ, ПАЛА И ЦЕНА ДРОГЕ

„Марихуана се може пронаћи и по цени од 30 до 50 динара за једну конзумацију, односно један џоинт. Пола грама хероина је од 1000 до 2000 динара. Не тако давно грам хероина био је 100 немачких марака, данас је мање од 25 евра. Цена дроге је евидентно пала као што је опао и стандард људи, што је потпуно нелогично“ - каже Зоран Мудринић, шеф Одсека за сузбијање општег криминалитета у сомборској Полицијској управи, у оквиру којег је и линија сузбијања и кривичарење наркотика. „Са техно музиком појавила се и синтетичка дрога екстази, спид... Део дроге само пролази кроз Србију, а део се оставља овде. Прашкасте материје попут хероина и кокаина који долазе код нас из већих центара се мешају са кофеином, шећером и слично, да би дилери имали и за себе. Када са том децом разговарамо углавном чујемо да су препуштени сами себи, а да до новца за дрогу често долазе тешким крађама и разбојништвима“ - наглашава Мудринић.

Др Карлу Кархеру, неуропсихијатру на Одељењу за алкохолизам, наркоманију и гранична стања у сомборској Неуропсихијатријској болници, ужа специјалност је неурологија и психијатрија развојног доба. „По броју опијатних зависника, под чим се подразумевају хероински зависници, смо ту негде са светом. На 1000 становника имамо једног хероинског опијатног зависника. Укупно их је регистровано око 150-200, а годишње од предозирања умире њих 1 до 2 посто, што је велики проценат. Болнички се заправо лечи веома мали број зависника, и то су углавном

они који су се предозирали или су у тешкој кризи. Остали се лече амбулантно. У последње време приметили смо да је већи број предозирања. Почели смо, иначе, с применом и метадонске терапије, о којој постоје бројне заблуде и предрасуде. То је терапија смањена штете, најбоље од свих лоших решења, а даје се управо да се зависник не би предозирао“ - каже др Кархер који напомиње да млади у нашој средини највише користе марихуану у комбинацији са , у свету све полупарнијим психо-стимулансима (таблетима).

РОДИТЕЉИ ПРЕКАСНО САЗНАЈУ

„Наши најмлађи пацијенти који су користили опијате имали су око 16-17, а најстарији око 44 године. Слика типичног сомборског зависника је: млада особа чији су родитељи негде у иностранству, он је под надзором бабе и деде, родитељи шаљу паре и он троши на дрогу. Родитељи у просеку за две године сазнају шта им се дешава са дететом. Имали смо случај да је отац после седам година сазнао шта му син ради, а он је у међувремену постао и дилер и претила му је затворска казна. У лечењу зависности веома је важно да родитељи науче шта је наркоманија, како да приути проблему, да читава породица буде синхронизована, да корисник нема могућност да манипулише, да повуку црту шта ће и колико ће да толеришу. Највећи проблем је то дуготрајно лечење. Зависници се релативно лако скину са дроге, али је питање да ли ће јој се вратити поново. Код младих је доминантна криза ауторитета и они се окрећу својим вршњацима. Ни школе више не могу да владају децом, а и родитељи то на неки начин, својим чињењем или нечињењем, то подстичу. Због претераног бомбардовања информација свих наших чула, праг надражаја нам је умерен на више. Младог човека данас мало шта може да узбуди, да му подигне адреналин, осим, како ствари стоје, и на жалост - наркоманије и криминала“ - каже др Кархер.

ПРОШЛОГОДИШЊИ БИЛАНС

„У току 2008. на територији све четири општине које покрива наша управа, имали смо укупно 71 заплenu материја које су проглашене за опојне дроге и то у количини од 2.568,78 грама, 19 комада и 1,6 милилитара. Према врсти и класификацији опојних дрога укупно је запленило: 230 грама хероина и 2.311,65 грама марихуане. На граничним прелазима запленило је 0,10 грама хероина, 4,30 грама марихуане и 35 милилитара лека метадон. Надлежном окружном тужилаштву у Сомбору поднете су 74 кривичне пријаве за неовлашћено држање, производњу, стављање у промет дроге и омогућавања уживања опојних дрога“ - каже Зоран Мудринић.

НОВА НАРКО МАФИЈА?

„Пре десетак година и у Мађарској се такође нагло повећао број предозирања. Објашњење је било да је на тржиште дроге продрла нека нова нарко мафија са чистијим хероином. Уколико у уличној продаји има више чистог хероина - већа је и опасност за предозирањем. То може да буде објашњење и за последња догађања код нас“ - мишљења је др Кархер.

КАКО ПРЕПОЗНАТИ НАРКОМАНИЈУ?

Ако посумњате да ваше дете узима дрогу, не игноришите знаке упозорења. У највећем броју случајева деца користе дрогу неколико месеци или чак неколико година пре него што то родитељи примете. Знаци су следећи: занемаривање изгледа и хигијене, постепено пропадање, снажни и необјашњиви изливи беса у кући, необјашњив губитак телесне тежине, насилно понашање у кући или ван ње, изненадно непријатељство према члановима породице, бежање од куће, застакљен поглед, црвенило очију, нестајање вредних предмета из куће, промена окружења пријатеља и друштва, депресивност, повлачење у себе, апатија, непоштовање родитеља, незаинтересованост за будућност, лагање, увредљив говор и понашање, ленчарење и скитање...
Љ. З.

I BEZ AKREDITACIJE MOGU DA UPISUJU BRUCOŠE

Ministarstvo prosvete će predložiti da Komisija za akreditaciju da svoje mišljenje da li će privatni fakulteti, koji su u postupku akreditacije, moći da upišu novu generaciju brucoša, pre nego što dobiju uverenje o akreditaciji, izjavio je Radivoje Mitrović, državni sekretar

u Ministarstvu prosvete. "Komisija za akreditaciju kao ekspertsko telo najbolje zna kakvo je stanje na fakultetima. O mišljenju te komisije potom će se izjasniti Nacionalni savet za visoko obrazovanje. Ministarstvo prosvete neće se mešati u njihov rad, niti će vršiti bilo kakve pritiske" - rekao je Mitrović. On je napo-

menu da „treba praviti razliku između privatnih fakulteta koji postoje godinama i imaju dozvole za rad i ustanova u postupku osnivanja“. Državnim fakultetima koji će u vreme održavanja prvog upisnog roka biti u procesu akreditacije, biće omogućeno da upišu novu generaciju brucoša

OBRADOVIĆ U FRANCUSKOJ

Ministar prosvete dr Žarko Obradović je, na poziv ministra obrazovanja Francuske Ksavijera Darkosa, boravio je u zvaničnoj poseti Parizu, od 25. do 27. maja 2009. godine. Na sastanku ministara prosvete dve zemlje, inače prvog u poslednje dve decenije, razgovaralo se o čvršćoj saradnji u oblasti obrazovanja. Konstatovano je da, uprkos razlikama u veličini obrazovnih sistema, problemi koji se javljaju su slični. Ministri su razmenili iskustva u vezi sa projektima koji se realizuju u obe zemlje: Besplatni udžbenici i Internet u školama. Ministar Darkos izrazio je zainteresovanost francuske strane za razmenu nastavnika iz srednje-stručnog obrazovanja i za buduću saradnju dve zemlje na projektu obuke kadrova škol-

ske administracije i prosvetne inspekcije.

U susretu sa srpskim nastavnicima koji obavljaju obrazovno-vaspitni rad u dopunskim školama na srpskom jeziku u Francuskoj, ministar Obradović razgovarao je o primeni Pravilnika o ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada u inostranstvu, koji je stupio na snagu u aprilu mesecu ove godine i koji je prvi put ovu problematiku uveo u zakonski okvir. Ministar Obradović završio je zvanični boravak u Parizu susretom sa rukovodstvom francuske Agencije koja obuhvata preko 700 univerziteta iz zemalja Frankofonije. Na tom sastanku razgovaralo se o mobilnosti studenata, nastavnika i stručnih saradnika na univerzitetima 56 zemalja članica Frankofonije. U

pratnji ministra prosvete, dr Žarko Obradovića, u Parizu je boravila i gospođa Vesna Fila, pomoćnik ministra za razvoj obrazovanja i međunarodnu prosvetnu saradnju.

**NE MORA
PO ZAKONU,
MOŽE I
POGODBA!
Nije šija, nego vrat**

Svi fakulteti biće izuzeti obaveze davanja 40% sopstvenog prihoda u republički budžet, ali samo dok traju pregovori sa predstavnicima ministarstava prosvete, nauke i finansija. Ipak, najdalje za dve nedelje dogovor mora biti postignut, a državni univerziteti će još jednom razmotriti Vladin predlog da se umesto 40, od jednog 24% sredstava u korist Fonda solidarnosti, dok će preostalih 16% koristiti da plate režije. Na konferenciji svih državnih univerziteta, koja je 01. juna održana u Beogradu, a kojoj su prisustvovali ministar nauke Božidar Đelić i ministar prosvete Žarko Obradović, dogovoreno je da se u roku od najviše dve

nedelje pronađe kompromis oko primene Zakona o rebalansu budžeta. U međuvremenu oni će biti izuzeti iz obaveza koje proizilaze iz ovog Zakona. Iako, su svi univerziteti već odbili predlog Vlade, Božidar Đelić ih je pozvao da ga još jednom razmotre. "Svi se slažemo da je neophodno povećati ulaganja u obrazovanje i nauku, ali ovo je teška godina. Ključna reč našeg predloga je solidarnost. Najpre prema studentima, tako što se neće povećavati školarine, a zatim i prema fakultetima. Naš predlog je da ovih 40% ostanu u okviru fakulteta, ali tako što će 16% sredstva trošiti samo na režije, dok će 24% ići u Fond" rekao je Božidar Đelić.

UČITELJI IPAK BIRAJU UDŽBENIKE

Udačkim torbama budućih prvaka naći će se knjige nekog od 11 izdavača koje je predložila Komisija za realizaciju projekta besplatnih udžbenika. Tokom ove nedelje učitelji će dobiti spisak udžbenika u opticaju sa kojeg će izabrati knjige prema kojima će naredne školske godine predavati, a na osnovu dostavljenog spiska Ministarstvo prosvete će poručiti knjige. Na spisku predloženih udžbenika našli su se svi izdavači koji imaju odobrenje i učenički komplet, odnosno koji uz knjigu nude i zbirku koja prati glavni udžbenik. Izboru prethodi aktiv nastavnika razredne nastave, ali konačnu reč daje učitelj. Tako se može desiti da u istoj školi dečaci i devojčice iz jednog odeljenja uče iz knjiga jednog, a u drugom odeljenju rade iz izdanja drugog izdavača.

TROŠKOVI AKREDITACIJE MANJI 20%?

Komentarišući aktuelnosti u oblasti visokog obrazovanja, Obradović je naglasio da je od Komisije za akreditaciju i proveru kvaliteta dobio uverenja da će posao u vezi s dobijanjem dozvola za rad fakulteta biti završen u propisanim rokovima i da nijedna ustanova koja ispunio uslove za akreditaciju neće ostati bez moguć-

nosti da upiše studente. Obradović je dodao da će na sednici Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje 5. juna jedna od tema biti njegova preporuka da se troškovi akreditacije fakulteta smanje za 20 odsto, s obzirom na to da jedan broj fakulteta, pre svega umetničkih, nema novca da plati milionske iznose da bi dobili dozvolu za rad. „Mislim da će

Nacionalni savet prihvatiti preporuku, u interesu visokog obrazovanja i svih fakulteta koji nemaju dovoljno novca da ispune obaveze“ - rekao je Obradović i naglasio da će radna grupa koja se bavi time da se fakultetima oduzme 40 odsto sopstvenih prihoda, kako predviđa zakon, nastaviti razgovore sa svim univerzitetima.

NE PRETERUJTE!

Ministar prosvete Žarko Obradović poručio je učenicima završnih razreda osnovnih škola koji se pripremaju za matursko slavlje, da ne preteraju u proslavi tokom "najluđe noći". Poruka važi i za starije maturante, rekao je ministar, poželevši dacima koji su se raspustili da uživaju u zasluženom odmoru i podsetivši da osmake i maturante srednjih škola očekuje upis pred dalje školovanje.

Stručnjaci upozoravaju da se maturske svečanosti već godi-

nama odvijaju na način potpuno neprimeren tom uzrastu, u restoranima i mestima koja sami ne bi ni izabrali. Sve se svede na to da se posle osam godina školovanja i druženja, na maturskoj večeri biraju mis, najlepša haljina i odmerava koliko je ko dao novca za garderobu", a škole strepe da li će uspeti da kontrolišu npr. unos alkohola u prostorije u kojima se slavi. Ministarstvo prosvete svojim preporukama moglo bi, tvrde stručnjaci, da usmeri kakva treba da bude koncepcija mature, ne samo zbog opasnosti da se sve pretvori iz jedne lepe večeri u nešto drugo, već i zato što izbor aktivnosti i oblik proslave treba da budu primereni onima kojima su namenjeni.

I „REPREZENTATIVNI“ SINDIKATI PROTIV SVOG ČEDA

Ranije interesno i akciono udruženi u zaključivanju PKU po svojoj meri, a protiv drugih sindikata i zaposlenih u delatnosti obrazovanja, tzv. reprezentativni sindikati (reprezentativnost SOS-u i Nezavisnosti) je istekla u septembru 2008. godine, a USPRS u januaru 2009. godine) ponovo imaju priliku da se udruže. Ovaj put razlog je prozaičan - ministarstvo prosvete ne uplaćuju ono što im i ne pripada ili bolje rečeno ono što pripada i drugim sindikatima, ali je suspendovao Zakon o rebalansu budžeta - naknadu od 12% za predsednike sindikata u školama. Na taj način je prevara struke koju su učinili (zajedno sa ministarstvom) prilikom zaključivanja PKU potpuno isplivala na površini, jer u

krnjem PKU gotovo ništa i nije ni bilo što bi bilo na korist sindikatima i/ili članovima sindikata, osim čuvene nadoknade (12%) za predsednike sindikalnih organizacija potpisnika Ugovora (i protiv koje je Srps podneo predstavku Ustavnom sudu RS) koju ministarstvo u skladu sa zakonom o rebalansu budžeta i nije u obavezi da isplaćuje. U dobro prepoznatljivom maniru kolege iz USPRS su najpre napale pomoćnika ministra zbog njegovog tumačenja da je tih 12% ustvari naknada i da kao takva u ovom trenutku ne može biti isplaćivana, a sada pominju i tužbe, iako znaju da je to unapred izgubljeno. U zahtevima za podsticanje sindikalnih predsednika na utuženje pridružio im se SOS. Čeka se GSPRS „Nezavisnost“.

ВИШЕ РЕДА У ШКОЛСКОМ ЗАКОНОДАВСТВУ? Министар у клин, други у плочу

(Наставак са стр. 1)

Колико министар има стварне моћи сведочи и последња препорука министра да се школарине не повећавају већ да се смање, која је доживела потпуни фијаско, јер су готово сви факултети повећали школарине и то у просеку за тридесетак и више хиљада динара, као и пример када се министар залагао за веће учешће просвете у буџету, а просветни буџет је уместо да буде увећан смањен са 3,8% БДП на 3,55% БДП. И не само то, последњим ребалансом (да ли и последњим!) је просвети „скинуто“ нових 1.170.000.000,00 динара. Ако се зна да је и иначе 97% просветног буџета одлазило на плате, јасно је да просветаре чекају „вунена времена“ усталом као и управе школа којима су ЈЛС смањиле за 22% ионако окрњене износе за материјалне трошкове наставе и трошкове у установи.

Међутим, министар и даље сеје, на ничему утемељен, оптимизам тврдећи да и поред ових умањења образовни систем неће бити доведен у питање и да ће „систем образовања функционисати“ и да „није угрожен ребалансом буџета“. Министар је истовремено најавио да ће „нај-касније до средине јула бити предложен Закон којим би материјални положај свих запослених у предшколским установама био решен на јединствен начин“, као да то и

досад није било јединствено законски регулисано, али је у пракси изгледало веома шаролико: од оних предшколаца који су њихове општине (градови) „пазиле и мазиле“ (читај преплатиле) до оних предшколаца према којима су њихове општине односиле маћехински и које им нису дале ни оно што им и сада по закону припада. Како ће општине којима су и иначе смањена трансферна средства уопште моћи издвојити додатна средства за плате својим предшколаца, ако истовремено морају да истовремено „крешу“ плате својих запослених или плате у установама у којима је општина оснивач или власник, то зна само министар Обрадовић.

Министар је за средину јула најавио да ће се у Скупштини на дневном реду и припремљени за усвајање наћи и закони: о студентском и ученичком стандарду, о уџбеницима, о високом образовању, као и Закон о изменама и допунама закона о основама система образовања и васпитања (Кровни закон). Брзо ће и јул, па ћемо бити сведоци да ли је министар само обећавао. Ако је нешто извесно, извесно је бар то да ће недавно конституисани Национални просветни савет усвојити стандарде знања за осми разред, чиме би се створили предуслови за утврђивање нових програма за све разреде основне школе.

КРОВНИ“ НА ЈОШ ЈЕДНОЈ РЕВИЗИЈИ

• Измене о допуне „скројене“ у тајности • Изостаја јавна расправа • И поред евидентних вишкова - нови извршиоци

На последњој седници Националног просветног савета, државни секретар у министарству просвете, др Тинде Ковачић, је известила Савет у којој је фази рад на Закону о изменама и допунама закона о основама система образовања и васпитања (тзв. Кровни закон). Ковачић-Церовићева је обавестила Савет да је у току „техничка редакција Закона“ који ће се на Савету наћи поново 5. јуна. Државни секретар је најавила и да ће бити организована јавна расправа?! „како би се у јуну Закон нашао у редовној скупштинској процедури“. Остаје нејасно шта ће то бити тзв. расправа, с обзиром да времена готово и нема, као што је и нејасно да ли ће бити измене и допуне Закона (уколико се мења до трећине чланова постојећег Закона) или ће то бити потпуно нов закон (уколико се мења више од трећине чланова закона).

Јасно је да је неопходно ускладити важећи „кровни“ закон са Уставом и новим законима усвојеним након 2004. године, као и развојним стратегијама у образовању и акционим плановима у разним областима, а нарочито због захтева и потреба које намећу живот и пракса. Из рада на Предлогу измена и допуна Закона о изменама и допунама...били су изузети и синдикати просветних радника, али и стручна јавност. Очигледно, је да је „каша закувана“ у министарству, а онда испоручена као готово решење и синдикатима, Просветном савету, стручној и другој јавности.

Рокови остављени до упућивања Закона на владу, па затим и у Парламент су толико кратки да ће тзв. јавна расправа бити пре све другог него ли стручна расправа о најважнијем закону у образовању.

Пракса је показала да је важећи ДСС-ов закон био у функцији заустављања ДС-ове реформе у образовању и као такав произвео је велики број неспоразума, погрешних тумачења, злоупотреба и наравно – судских спорова. Пре свега, у делу који се односи на састав органа управљања и сам начин управљања школама од стране ШЈО, избор и надлежности директора, као и радно-правни статус запослених (заснивање радног односа, стручно усавршавање, норма наставника, дисциплински поступци...).

НСРПВ (и СрпС), подржава доношење Закона, јер би се тиме увело више реда и наравно законитости у нешто што је сада законска обавеза на папиру, а не и стварности (упис у први разред, лишенце за директоре и наставнике...). Међутим, истовремено Синдикат сматра да је неприхватљиво да се Закон припрема у највећој тајности, а онда у изнудници времена упуту на усвајање без јавне расправе. У временској цајтноту, сасвим је извесно да ћемо опет имати решења која ће бити на штету запослених и која ће бити узрок судских спорова, а у функцији идеја тренутно владајуће опције.

Синдикат сматра да треба изменити однос броја чланова ШЈО, тако да у њему буде доми-

нантан број запослених у школи. Закон се треба јасније одредити према томе шта значи давање мишљења наставничког већа у случају избора директора, као што мора јасније прописати која акта доноси директор, а која ШЈО. Обзиром на проблеме који су се јављали везано уз стручно усавршавање наставника, неопходно је законом појаснити све спорне детаље. Синдикат се залаже да се и Законом одреди обавезност преузимања стручних наставника у оквиру исте ШЈУ или преузимање наставника са делом норме уколико на садашњем радном месту немају пуну норму, као и санкције за школе које не примењују тај поступак. Синдикат се залаже да се уреди и дисциплински поступак. Обзиром да се у школама и установама више не примењује Закон о раду у државним органима, па се на ову област примењује Закон о раду. Ово је био велики проблем, јер се због неправилног вођења дисциплинског поступка и кажњавања запосленог води много судских спорова. Синдикат ће покушати да, у остављеном року, министарству достави примедбе како не би морао накнадно интервенисати амандмански у Скупштини, што се у принципу показало као лоша могућност. Текст новог „кровног“ закона и план активности до усвајања Закона можете преузети на сајту.

Уколико имате примедбе на текст Закона, молимо вас да нам их путем мејла доставите, како би их могли објединити и проследити министарству и/или Народној скупштини.

УСТАВНИ СУД ПРЕСУДИО: 1 ШКОЛА = 1 СЕКРЕТАР

• Правилник о цени услуга и даље важећи • ЈЛС и даље не извршавају обавезе по правилницима

(Наставак са стр. 1)

Иако се у међувремену, откад је донет спорни Правилник, на месту министра просвете променило чак 13 министара просвете, Правилник није измењен, али се углавном и не поштује. Поготово у оном делу у коме Правилник одређује проценат за финансирање материјалних трошкова наставе и стручно усавршавање наставника, као обавезу која се исплаћује из буџета локалне самоуправе. ЈЛС у правилу не исплаћују материјалне трошкове наставе већ деценију и по, а под појмом материјалних трошкова подразумевају тзв. класичне трошкове, без којих школа и иначе не може функционисати (грејање, расвета, телефон, вода...), а не и оно што Правилник прописује. Када је реч о стручном усавршавању локални буџети не измирују своје обавезе у складу са важећим законом, јер под појам стручног усавршавања подводе само испит за лиценцу, а минимална средства која су планирана у буџету ЈЛС, планирана су искључиво под притиском синдиката. Додуше, према речима запослених у одељењу за

друштвене делатности неки директори се нису потрудили чак ни ова средства да утроше иако су тиме угрозили право запосленог да у закону прописаном року сакупе 100 часова стручног усавршавања, као услов за продужење лиценце.

Како су нас на последњем састанку представници Града убеђивали да Правилник о цени услуга више не важи, а ми тврдили супротно, сада смо добили потврду да Правилник и те како важи, без обзира што је готово пунолетан и што је чак 13 министара пропустило да уради своју обавезу – донесе нов правилник. Јасно је само једно, да финансирање материјалних трошкова и стручног усавршавања остаје и даље обавеза ЈЛС, а министарство нека размисли како ће да реши проблем секретара у светлу новог повећања запослених, индикованог новим „кровним“ законом, а наравно и болешивости према „старим“ секретарима који, у закону прописаном року, нису завршили одговарајући факултет, али су сви листом остали у радном односу.

Хаџи Здравко М. Ковач
Генерални секретар СрпС

VIŠAK OD OSAM HILJADA PRAZNIH KLUPA!

(Nastavak sa str. 1)

Roditelji svršenih osmaka ne treba da brinu da se deca neće upisati u srednje škole jer ima nešto više od 80.000 osmaka, a ministarstvo je raspisalo konkurs za popunu 88.000 srednjoškolskih klupa. Kako su zbirke s pitanjima za pripremu kvalifikacionog ispita objavljene još u februaru, budući srednjoškolci imali su dovoljno vremena da obnove naučeno.

Pomoćnik ministra i predsednika Republičke upisne komisije Bogoljub Lazarević je izjavio da ovogodišnje osmake čeka najviše mesta u četvorogodišnjim smerovima srednjih stručnih škola, čak 53 odsto. U trogodišnjim smerovima ima 23 odsto mesta, u gimnazijama 21, u muzičkim i baletskim 1,5 procenat, koliko i u školama za decu s posebnim potrebama.

Uz uobičajenu ponudu obrazovnih profila, buduće srednjoškolce ove godine čekaju i dva nova četvorogodišnja smera: u Beogradu, Somboru, Subotici, Zrenjaninu, Smederevu i Leskovcu za modnog krojača, a u Subotici, Pančevu, Užicu, Smederevu i Nišu za tehničara reciklaže.

Ovogodišnji upisni kalendar predviđa da će se za polaganje prijemnih ispita u školama za talente osmaci prijavljivati 23. i 24. maja, ispiti su od 5. do 8. juna, a njihovi rezultati znaće se već 11. Prijave za upisne kvalifikacione ispite u četvorogodišnje smerove srednjih stručnih škola i gimnazija podnose se od 3. do 15. juna, test iz maternjeg jezika je 22, iz matematike 23, preliminarni rezultati znaće se već sutradan, a konačni 29. juna. Istog dana i sutradan svi koji se nisu upisali u škole za talente predavaće liste s po 20 želja za nastavak školovanja, a raspored učenika po školama i upis biće 8. i 9. jula. Škole u kojima oстане slobodnih mesta objaviće ih 10. jula, istog dana neraspoređeni učenici će konkurisati, da bi se raspored po njima znao 13. jula, kad će se upisom ovih učenika u drugom krugu i završiti ovogodišnji srednjoškolski upis.

Ministar prosvete dr Žarko Obradović tvrdi da su upisni uslovi isti kao i prethodnih godina. Dakle, osim uspeha iz poslednja tri razreda osnovne škole, na rangiranje, onima koji žele u četvoro-

godišnje srednje stručne škole i u gimnazije utiće i bodovi s kvalifikacionog ispita. Na njemu, u svojim osnovnim školama, polagaće testove iz maternjeg jezika i matematike, gde im je propisnica bar po jedan, od mogućih po 20 bodova, ali će ipak prednost imati oni koji osvoje bar po pet bodova. Kandidati škola za talente polagaće prijemni ispit u školama u koje konkurisu, dok će se oni koji bi na trogodišnje smerove opet upisivati samo po uspehu iz osnovne škole.

Ovogodišnja novina su pitanja na kvalifikacijama nešto drugačija nego ona koja su u zbircama za vežbanje. Naime, od 17 zadataka, koliko će biti na testu iz matematike, u pet su izmenjene numeričke vrednosti, dok će u osam, od 20 pitanja iz maternjeg jezika, biti promenjen redosled ponuđenih odgovora. Ministar objašnjava da su ove novine uvedene kako bi se pretendenti za srednjoškolce odvikli od bubanja.

škole	klasične	ogledne
Četvorogodišnje	39.466	7.213
Trogodišnje	18.250	2.369
Gimnazije	18.758	
Muzičke škole	1.230	
Škole za decu sa posebnim potrebama	1.513	

1.000 BRUCOŠA MANJE NA UNS

Republička Vlada usvojila je predlog kvota za upis brucoša prema kojem će ove godine na fakultete Novosadskog univerziteta biti upisano 415 budžetskih studenata manje nego školske 2008/2009. Izvršno veće Vojvodine, kao osnivač Novosadskog univerziteta, još nije dalo svoje mišljenje o ovom predlogu, ali upućeni sumnjaju da će Bojan Pajtić promeniti odluku Vlade. Prema usvojenom predlogu kvota, broj studenata koji će školsku 2009/2010. godinu pohađati o trošku države neće biti bitnije promenjen, dok su promene u odnosu na broj samofinansirajućih studenata znatno primetnije. Predloženi broj budžetskih studenata za upis na neki od 14 fakulteta Univerziteta u Novom Sadu, manji je od prošlogodišnjeg za 415 mesta. Svršeni srednjoškolci koji ne uspeju da osvoje dovoljan broj bodova za neko od mesta na budžetu, ove godine imaće i manje šanse da se upišu kao samofinansirajući studenti, budući da je taj broj, prema predlozima novosadskih fakulteta, smanjen za 558 mesta. Jedino čemu

se budući brucoši mogu nadati, to je da Senati pojedinih fakulteta naknadno, nakon prvog upisnog roka, donesu odluku o proširenju kvota za upis. Ta odluka može da se odnosi samo na one brucoše koji studije budu plaćali iz sopstvenog džepa.

Upisne kvote ostale su iste kao prošlogodišnje jedino na Tehnološkom, Pravnom i Građevinskom fakultetu, dok će samo Filozofski, Medicinski i Fakultet tehničkih nauka ove godine primiti veći broj budžetskih studenata. Ipak, ni ove cifre nisu konačne jer se dešava da je za pojedine fakultete veće, a za pojedine manje interesovanje, tako da neke od visokoškolskih ustanova uopšte ni ne ispune kvote. Primera radi, prošle godine jedino je Pravni fakultet ispunio 100 odsto svog kapaciteta predviđenog kvotama. Za njim slede: Filozofski sa 96,38 odsto, Sporta i fizičkog vaspitanja (95,76), Medicinski (93,82) i FTN (93,07). Najmanje interesovanja srednjoškolaca prošle godine vladalo je za Poljoprivredni fakultet – 78,23 odsto, Tehnološki – 68,75 i Građevinski – 1,59 odsto.

Fakultet	budžet	samofinansiranje
Poljoprivredni	640	275
Filozofski	541	342
Tehnološki	210	30
Pravni	180	700
Medicinski	180	0
FTN	1050	450
Ekonomski	400	900
PMF	640	275
A. umetnosti	130	22
Građevinski	120	24
Mihajlo Pupin	185	192
DIF	bez predloga	bez predloga
Pedagoški	115	120
Učiteljski	35	25

ПОМОЋ ДЕЦИ СА ДИСЛЕКСИЈОМ

Roditelji čija deca boluju od disleksije (problem sa čitaњem ili razumevanјem pročitanoг) mogu da se prijave u Gradsku upisnu komisiju kako bi deca bilo olakšana polaganјem prijemnog ispita za srednje škole. Oni mogu prijaviti decu, uz leкарску документaciju, u prostorijama Komisije u Захумској улици 14, od девет часова ујутру. Пријава

за полагање квалификационих испита је од 3. до 15. јуна, док су пријемни испити 22. и 23. јуна. Након пријаве, деца са дислексијом ће имати лекарски преглед и добиће другачији третман приликом полагања испита. Током испита ће, наиме, бити присутан неко из Комисије ко ће помоћи детету да лакше савлада тест. Дете ће бити у просторији са осталом децом, али ће моћи да пита дежурног да му прочита задатак, и уколико зна одговор, а има проблем да га запише, дежурни ће му и ту помоћи.

ПРИЈЕМНИ И КВАЛИФИКАЦИОНИ ИСПИТИ БЕЗ НАДОКНАДА ЗА НАСТАВНИКЕ

Иако је државни секретар министарства просвете, проф. др Радивоје Митровић срочно допис: начелницима школских управа и директорима свих основних и средњих школа, још 11. маја о.г. изгледа да тај допис још увек нису сви именовани ни добили на руке или је можда то у вези са данашњим састанком начелника ШУ са представницима министарства просвете, тачније Републичке уписне комисије. Било како било, уважени државни секретар открива именованим да се „пријемни и квалификациони испити у средњим и основним школама ове године одржавају у условима економске кризе“ као да то и сами не осећамо на сопственим леђима и у сопственим џеповима, као и да је Републичка уписна комисија „у складу са расположивим средствима за послове уписа“ донела одлуке: да се „не могу наплаћивати ученицима било какве надокнаде за трошкове пријемних и квалификационих испита“, као и одлуке „да неће бити надокнада: за дежурства наставника и професора, за наставнике и професоре који прегледају задатке, као и за наставнике и професоре у комисијама за жалбе“ и да ће „све активности око реализације пријемних и квалификационих испита директор организovati у оквиру радног времена запосленог, а у сагласности са кален-

даром уписа у средње школе које је усвојила Републичка уписна комисија“.

Очигледно да државни секретар није најбоље у материји, јер иначе му се не би могло поткрати да препознаје две категорије извођача наставе: наставнике и професоре, заборављајући да су сви који изводе наставу и професори и наставници и магистри и доктори и понеки учитељ са петогодишњом учитељском школом у стању затеченог наставника, ипак само наставници. Државни секретар пренебрегава и чињеницу да Републичка уписна комисија не може доносити одлуке, већ само препоруке, мишљења и слично, јер и нема за то ни законски основ ни надлежности. То право искључиво припада министру просвете.

Спорно је да ли је школа раније наставнику (не наставнику и професору) у оквиру недељног четрдесетчасовног радног времена, а на нову годишњег програма рада утврдила у норми послове око уписа. Уколико је тако урађено, онда није спорна тачка 5. дописа секретара Митровића и тада ће та активност бити третирана као редовна активност у оквиру раније утврђене норме. Како то највероватније није случај ове активности би се морале утврдити новим решењем и то изван четрдесетчасовне радне недеље, а самим тиме и посебно плати-

ти наставнику ангажованом било за дежурство, било као прегледачу или за рад у комисији за жалбе и приговоре.

Тежња министарства просвете да штди тамо где се уштедети не може и да „цеди суву дреновину“, ствара осећај беспомоћности високих државних дужносника и осећај горчине код запослених који ће бити натерани да невољно и без пара ураде још један важан посао. Можда ће из свог џепа извадити новац и да плате превоз до места одређеног за преглед радова кандидата (у принципу ван места становања и седишта матичне школе). Уосталом небрига министарства видљива је на сваком кораку па што не би била и приликом уписа. Сетимо се само проблема наставника који пуни ентузијазма финансирају део трошкова школских и такмичења, само зато да њихови ученици не би били ускраћени за прилику да покажу своје знање и/или таленат и вештине.

Синдикат ће својим члановима, уколико њихово право буде угрожено и уколико буду желели помоћи да остваре надокнаде за прекоремени рад, не због тога што се ради о неким великим средствима, већ што се ради о универзалном принципу да за сваки ангажман и рад, радник мора бити и плаћен.

Хаџи Здравко М. Ковач
Генерални секретар СрпС

НЕ КУПУЈТЕ КРАДЕНУ РОБУ

Велики број факултета без акредитације
(Наставак са стр. 1)

Док свршене осмошколце „тресе уписна грозница“, а матуранти су забављени прославом „испита зрелости“, време је да упозоримо и на оно што ће врло брзо да уследи, а то је упис на факултете. Наиме, велики број факултета није успео да добије сагласност Комисије за акредитацију и проверу квалитета, било за факултете у целини, било за поједине студијске програме. И Синдикат и Комисија за акредитацију слажу се да велики број и приватних, али и државних факултета не испуњава ни минимум услова за обављање наставе, као и да су и велики проблем лоши некомпетентни професори. Стога се СрпС слаже у процени коју је недавно изрекао Слободан Арсенијевић, председник Комисије, „да на већини приватних, али и на неким државним влада потпуни хаос“.

У четири циклуса оцене факултета многи факултети су добили последња упозорења да уклоне уочене недостатке, јер у супротности неће добити дозволу за рад уколико не достигну прописане стандарде. Стога, Синдикат радника у просвети Србије упозорава бруцоше и њихове родитеље да пре него што се одлуче да упишу неки од жељених факултета провере да ли је та високошколска установа добила акредитацију или није и да ли је у случају, ако је факултет добио акредитацију, жељени смер акредитован. Тиме ће избећи ситуацију да се нађу у улози „купча крадене робе“, односно да стекну диплому која ће му моћи служити као украс на зиду, а не и као „улазница за радно место“.

СрпС сматра да је сада право време да упозоримо на ову чињеницу, јер иза маркетиншки добро осмишљених и графичких пријемчивих понуда за упис на бројне факултете и/или високе школе често пута стоје проблематични програми, некомпетентни професори, факултети који егзистирају само на папиру и наравно жеља оснивача да се пречицом брзо обогате. Ту ништа не значи чињеница да ће студенти бити преварени, а родитељи опљачкани, јер су на неки начин и сами томе допринели.

Дакле, пре него што се одлучите да изаберете факултет на коме желите наставити своје школовање и стећи неко универзитетско звање проверите на сајту Комисије за акредитацију или Синдиката који су факултети и који смерови добили акредитацију, како се не би нашли у ситуацији из наслова овог саопштења.

Напомињемо да је у последњем 4 кругу акредитације дозволу за рад добило само 19 факултета (од 51 колико их се било пријавило). Сви факултети, односно школе који су добили акт упозорења у обавези да исправе недостатке до средине јуна. Уколико то не учине неће моћи уписивати нову генерацију бруцоша.

Хаџи Здравко М. Ковач

ДОНЕТЕ ОДЛУКЕ О БРОЈУ СТУДЕНАТА за школску 2009/2010. годину

Министарство просвете саопштило је да је Влада Републике Србије на седници одржаној у четвртак 28. маја о.г. донела за школску 2009/2010. годину, Одлуку о броју студената за упис у прву годину студијских програма основних академских и интегрисаних студија, који се финансирају из буџета за универзитете и факултете чији је оснивач Република Србија, и Одлуку о броју студената за упис у прву годину студијских програма основних струковних студија, који се финансирају из буџета, за високе школе струковних студија, чији је оснивач Република Србија.

У саопштењу се наводи да је Министарство просвете, на основу предлога универзитета из Србије и позитивног мишљења Националног савета за високо образовање, сачинило Предлог одлуке за упис „буџетских“ студената у прву годину студија за школску 2009/2010. годину на основу следећих критеријума: броја студената планираних за упис претходне школске године, броја студената који је уписан претходне школске године, дефицитарним занимањима према подацима Националне службе за запошљавање, резултатима Комисије за акредитацију и проверу квалитета и интересовањима кандидата за упис претходних година.

На нивоу Републике Србије, повећање броја студената за упис на универзитете и факултете је око 4 одсто, што је резултат чињенице да су се на извесном броју факултета акредитовали нови студијски програми.

Од ове школске године по први пут, у оквиру Одлуке за упис у прву годину основних академских студија, појављује се Висока школа Војномедицинске академије у Београду и Висока школа Војна академија.

Њихов број студената процентуално повећава број студената за упис, али не захтева повећање средстава из буџета с обзиром да трошкове студирања тих студената сноси Министарство одбране.

Иначе ове две високошколске установе су успешно прошле процес акредитације и задовољиле све стандарде које је донео Национални савет за високо образовање.

Према подацима из Националне службе за запошљавање, дефицитарна су занимања из области природно-математичких наука, здравства, филолошких наука и електротехнике, те је одобрен онај број студената, који су предложили сами факултети који имају та занимања.

Квоте за упис на високе школе струковних студија су остале исте на нивоу уписа претходне школске 2008/2009. године, осим у случају четири високе школе које су акредитовале нове студијске програме.

У одлукама о упису „буџетских“ студената, постоји тачка која се односи на држављане Републике Србије који су средњу школу завршили у иностранству и који се могу уписати до 2 одсто преко броја утврђеног одлуком Владе.

Комплетан упоредни преглед Одлука о броју студената за упис у прву годину студија за школску 2009/2010. и за претходну 2008/2009. годину за све универзитете, факултете и високе школе струковних студија у Србији можете преузети са нашег сајта.

ŠKOLE ZA AUSLENDERE

- Kako motivisati nemirne đake
- Škola koju izbegavaju • Kako stati galami na put • Roditelji traže pomoć

U Nemačkoj broj onih koji ne završavaju srednju školu nije beznačajan. Za njih je i bez ekonomske krize teško pronaći posao. U Berlinu je jedna škola naročito «problematična». Reč je o Eberhard Klajn školi sa 320 učenika. Pedagog škole, Oliver Tempel, pokušava da dobije advokata. „Da, Tempel na telefonu iz Eberhard Klajn škole. Kod jednog učenika 9. razreda jutros je bila policija. Učenik se nakon toga obratio meni. Prilično je uznemiren i želim da znam da li bih mogao da mu dam broj vašeg telefona, ukoliko mu bude bio potreban.» Oko 113 dečaka i devojčica, kojima preterivanje iz Nemačke, našlo se pred kancelarijom školskog pedagoga Olivera Tempela. Većina te dece rođena je u Nemačkoj, ali ipak nemaju regulisan boravak, pojašnjava Tempel. Od 320 učenika koji idu u ovu školu, samo dva su nemačke nacionalnosti. „Velika je šteta što učenici ne dolaze u kontakt za nemačkog kulturom, nego žive u svom sopstvenom svetu», kaže Tempel.

Roditelji odličnih učenika uglavnom izbegavaju Eberhard Klajn školu. Oliver Tempel naglašava da je u ovoj školi završio tzv. «ostatak društva». „Kada kažem ostatak, ne mislim na naše učenike. Ja volim svoje učenike. Čak i onda kada su nešto ljudi. Ali, mi smo ipak tako reći škola ostatka.» Jednom se čak dogodilo da niko iz cele jedne generacije nije upisao srednju školu. To ne čudi ako se uzme u obzir činjenica da mnogi napuštaju školu i pre nego što su je završili. Sama nastava u školi je otežana i zahteva posebnu angažovanost na-

stavnika. „Mohamede, skloni tu loptu.. Zinem skini jaknu i kapu.. Torbe, molim vas, sklonite dole. Hazeme skloni tašnu. Mi ovde ne čekamo na autobus.» - opaske su nastavnika koji pokušavaju da se izbore sa nemirnim učenicima.

Učenici, međutim, i dalje galame. Nastava se i narednih 35 minuta odvija na nivou obdaništa. U principu, učenici nikada nisu mirni. U jednom momentu je nastavniku svega dosta. On preti produžetkom nastave. «I to pali». Deset minuta je u učionici tišina. „Nisam frustriran i još uvek mi je ovaj posao zabavan. Strpljiv sam. Kao socijalni pedagog na sve ovo gledam drugačije. Mi ne moramo na kraju školske godine da prikazemo kvantitativne rezultate.» Tempel poznaje socijalno stanje svojih učenika. On posećuje učenike i zna zbog čega su u školi problematični. Ako je otac učenika previše strog, dete mora da parira. U školi se frustracija učenika prazni. Pre dve godine je kolegijum škole osnovao «kafu za roditelje». Svakog poslednjeg četvrtka u mesecu majke i očevi se okupljaju i razgovaraju o različitim problemima. Međutim, ove večeri u sali je više pedagoga, nego roditelja.

Ono malo prisutnih roditelja traži pomoć. Današnja tema «Moje dete i internet». Levent Hazer postavlja pitanje: Šta da radi sa svojim sedamnaestogodišnjim sinom? On svakoga dana po šest sati sedi za kompjuterom. Odgovor dobija od drugog roditelja. „Treba mu skrenuti pažnju na nešto drugo. Moj sin ide na karate, boks. Može da se dogodi i da ga pretrpate obavezama. Na primer, ide na sport, a slobodno vreme provodi za kompjuterom. To znači da nemate dovoljno vremena za njega. Treba izdvojiti više vremena. Mi imamo vremena za njega, ali ne i on za nas.» U školskom kafu se ne dobija pravna pomoć, ali u rešavanju problema, ponekad pomaže i razmena mišljenja.

SAD: RODITELJI U ULOZI UČITELJA

- Život primorava na nekonvencionalne metode • Sve više dece prelazi na kućnu nastavu • Šta država čini?

U većini zemalja je kućno obrazovanje zabranjeno. I u SAD je do pre nekoliko godina bilo tako. Međutim, došlo je do promena. U 50 američkih država roditelji imaju pravo da preuzmu ulogu nastavnika i podučavaju decu. Problem predstavlja činjenica da ova vrsta obrazovanja nije do kraja zakonski regulisana. Uz to, sve je više kritika na račun ovakve forme dečijeg školovanje. „Ranije je ova vrsta obrazovanja bila prisutna u pojedinim marginalnim, hipi ili verskim grupama ili kod roditelja koji su imali nedisciplinovanu decu. Sada to upražnjavaju i sasvim normalne američke porodice koje nisu zadovoljne sa kvalitetom obrazovanja u školama“.

Dvadesetogodišnja Kejt Pilgrim govori iz ličnog iskustva. Nju i njene mlade četiri sestre su pre studija u Virdžiniji podučavali roditelji, pre svega majka. Otac je radio u vojsci zbog čega se porodica često selila i ova vrsta podučavanja je bila mnogo praktičnija. Deca su zbog toga nailazila na probleme. „Još se sećam kada sam išla u samoposlugu a žena na kasi me je pitala da li sam bolesna. Kada sam rekla da me majka podučava, krivo me je pogledala tako da sam se pitala šta sam to pogrešno uradila“?

Međutim, i na ovom planu je došlo do promene. Prema proceni američkog Ministarstva obrazovanja 1,5 milion dece ima kućnu nastavu. Roditelji se udružuju i smenjuju u držanju časova. Pojedina deca pohađaju sportsku nastavu u gradskim školama. U 50 američkih država je moguće na ovaj način školovati

decu. Za to su zaslužne pre svih hrišćanske organizacije. Rob Rajh profesor na Univerzitetu Stanford smatra da je na ovom planu neophodna bolja kontrola: „Mislim da nije mnogo pametno što veliki broj država ima tako mali broj pravila za kućno obrazovanje. Mislim da bi jedan test godišnje ili čak svake dve godine bio sasvim dovoljan da se utvrdi da li deca napreduju.“ Majk Doneili iz Asocijacije koja se zalaže za legalizaciju kućne nastave tvrdi da je mnogo bolja opcija kada je manje kontrole. „Mi smatramo da roditelji rade najbolje za svoju decu. Vlasti ne treba da se mešaju“.

Država je zadužena za brigu o zapuštenoj deci, ali teško da može uradi nešto u pogledu nedovoljnog obrazovanja.

Isto tako nije neophodan odlazak u školu da bi se otkrili slučajevi zlostavljanja. „Manje od 20 odsto prijava za zloupotrebu i zapostavljanje dece dolazi od nastavnika. Ostatak prijava podnose lekari, članovi porodice, susedi. Radoznalih ljudi svugde ima. Za to nije neophodna državna instanca koja će kontrolisati roditelje. Testiranje roditelja svake tri ili četiri godine je dovoljno“, kaže Doneili. Kejt Angelis iz Tenesija ne vidi nikakav problem u redovnoj kontroli. Ona je takođe sama podučavala svoja tri sina. „Nemam nikakav problem da pokažem šta moja deca uče. Razumela sam da moraju da dostignu određeni standard u slučaju da žele da nastave školovanje. Ne mislim da je dobro da se određuju knjige iz kojih će deca da uče, ali neke odrednice moraju da postoje“.

POLOVINA NASTAVNIKA ODUSTAJE OD PROFESIJE POSLE PET GODINA RADA U ŠKOLI

(Nastavak sa str. 1)

Sindikata nastavnika u SAD je objavio da je to najpopularnija profesija u zemlji. Međutim, nacionalno Udruženje za obrazovanje izveštava da se više od 50% novih prosvetnih radnika odlučuje da promeni posao posle 5 godina rada u školi. Nikol Pael podučava osnovce za ispit iz prirodnih nauka. Ovo je prva godina kako predaje višim razredima osnovne škole u Betezdi, u blizini Vašingtona. Pael vodi pet razreda od po 32 učenika, a stručni ispit za nastavnike je položila u državi Merilend. Prema propisima u većini saveznih država u SAD, nastavnici moraju da imaju položen magistarski ispit i najmanje nekoliko meseci prakse, kako bi mogli da konkuriraju za posao. Pael je to sve obavila za 5 godina, tako što je magistarske studije pohađala noću, a danju radila sa mentorom u jednoj srednjoj školi. „Počela sam tako što sam proučavala njen nastavni plan i imitirala je, a onda sam vremenom počela sama da planiram časove, da bi se na kraju potpuno osamostalila“, objašnjava Pael.

Za konsultacije u državnim školama u okrugu Mongomeri je zadužen Den Gejbl, koji je nastavnik već 25 godina. On često nenajavljeno prisustvuje raznim časovima. „Skiciram raspored klupa u učionici i obeležavam koga Pael proziva. Posle toga pratimo kakav uticaj ti podaci imaju na ono što dete nauči i to je sve“, kaže Gejbl. On

posle svakog časa razgovara sa Paelovom. «Obrati pažnju na konstrukciju lekcije i na to šta ko radi i zbog čega», objašnjava Gejbl.

Pael kaže da joj konsultacije sa njim pomažu da bolje savlada rad sa mnoštvom učenika koji se međusobno razlikuju - od vrlo talentovanih, do onih koji imaju velike teškoće pri učenju. A za neke od njih, engleski čak nije ni maternji jezik. „Od mene se očekuje da prilagodim predavanja onima kojima je potrebna specijalna pažnja, a kojih u svakom razredu ima i do 15. Ja nemam iskustva u radu sa decom sa specijalnim potrebama“, kaže Pael.

Nacionalno Udruženje za obrazovanje ističe da većina novih prosvetnih radnika, za razliku od Paelove, ne dobija neophodnu pomoć i da zbog toga daje otkaz u roku od 5 godina. Ankete koje su sproveli sindikati ukazuju da su vrlo loši uslovi za rad, niske plate i nedostatak sredstava, glavni faktori za masovni odlazak nastavnika. Nikol Pael ipak misli da će u ovoj profesiji ostati još dugo. „Mislim da ću biti ovde za 5 godina, volim da predajem prirodne nauke osnovcima“, zaključuje ona.

Pobornici obrazovanja kažu da škole koje konstantno obučavaju svoje zaposlene imaju bolje izgleda da ih zadrže u učionicama.

СТОГОДИШЊИЦА РОЂЕЊА ХЕРЦЕГА

Поводом стоте годишњице рођења академика Јаноша Херцег-а, књижевника и преводиоца, сомборско Цепно позориште «Берта Ференц» организовало је целогодишњи програм под називом «Подунавски дани Јаноша Херцег-а 2009». Манифестацији су се придружиле и партнерске организације. Мађарска грађанска касина је у знаку центениарија приредила IV регионалну смотру рецитатора, док је ђачки глумачки ансамбл МКУД-а «Жигмонд Мориц» из Дорослова поставио на сцену једну Херцегову бајку и коју ће од јесени изводити у свим школама на мађарском наставном језику у региону. После полагања венаца на академиков надгробни споменик, централна манифестација приређена је у уторак 26. маја. Двадесет аутора из региона или чланова Цепног позоришта разменила су искуства на тему «Како читати Херцегова дела у 21. веку».

Истог дана, у знак сећања на Јаноша Херцег-а, од 18 сати су приређени и 87. сусрети Цепног позоришта. Тада је премијерно представљена репринт издање Херцегове прве збирке приповедака «У олуји» те Збирка студија о академику Херцегу. Књиге су представили уредници Валерија Беседеш и Ђезе Бордаш, а њихов домаћин био је Жожеф Ј. Фекете. Манифестације је пратила изложба дела чланова Ликовне групе '76. која је била постављена у Мађарској грађанској касини. Спонзор централне манифестације «Подунавски дани Јаноша Херцег-а 2009» јесте покрајински Секретаријат за прописе, управу и националне мањине.

ПРЕВАРАНТИ ОПЕТ НА ДЕЛУ

Већ добро изваране и преварене, и од власти и од бројних ад хок организација о којима смо писали, тзв. „остале грађане“ (и будуће власнике бесплатних акција великих јавних предузећа) очекује још један непријатан изазов. Након што су бројне организације атрактивног назива; „УМА“, „УЧА“, „Просперитет“, „Транзиција“ и друге, вршиле евиденцију акционара обећавајући им превремену наплату и за то, наравно, наплатили најмање једну годишњу чланарину, а затим „испариле у виду ластиног репа“, појавиле су се и нове организације које обећавају да ће исплатити 800 евра оним грађанима који на њих пренесу своје акције.

Наравно, и ова активност је обична превара, јер је свима потпуно јасно да од обећања министра Динкића да ће вредност акција бити 1000 евра нема ништа. И не само то, већ процес неће бити ни окончан на време, а у приватизационом регистру се неће наћи толико средстава да би 5 милиона грађана Србије могло добити тај износ. Како се ради о више него симболичким износима нелогично је да неко нуди 800 евра за нешто што вреди 2, 3 или 5 пута мање или је „квака“ у томе што тзв. Центар за унапређење српско-америчке сарадње из Београда, Вишеградска 6, који води ову акцију и којој је већ насело више хиљада житеља Пирота и околине за своју услугу наплаћује 600 динара чланарине. Преваранти, наравно траже и одређене документе и фотокопије које производе додатни трошак за наивне, тако да ће највероватније и овај пут наивни остати и без акција и без најмање 600-1000 динара. Док се у међувремену, надлежни позабаве овом ситуацијом и констатују да је и ово једна од превара која чак можда и није до краја незаконита, јер су преварени пунолетни грађани који су својевољно пристали да потпишу приступницу и уплате чланарину у складу са Статутом Центра.

Подсећамо да је сличних превараната било и у нашој средини, тако су нпр. преваранти тиме што су закупили канцеларије у скупштини општине Апатин, стекли поверење потенцијалних корисника њихових наводно добрих услуга и наравно то наплатили у једном дану готово милион динара. Наравно, ни Сомбор није био имун на те појаве, те је таквих канцеларија било и код нас, а најгоре је од свега што су секретари појединих школа учлањивали лаковерне наставнике и запослене који су за 300 динара чланарине сматрали да ће преко реда доћи до бесплатних акција, наравно уз одређену провизију за оне који су правили спискове.

Уколико буде новости у вези поделе бесплатних акција у једно можете бити сигурни, а то је да ћемо вас правовремено обавестити. Нажалост, не очекујте много.

НОВЕ ИДЕЈЕ ЗА УПРОПАШТАВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА

Влада не одустаје да 40% сопственог прихода установа преусмери у републички буџет

Умору нових идеја на којима би творцима позавидео и чувени друг Бевц, последња од њих добро је забринула директоре школа, као и директоре високошколских и других установа из делатности образовања. Наиме, Законом о ребалансу буџета који је недавно усвојен у Народној скупштини, односно чланом 15. овог Закона влада покушава да „стави шапу“ на „део прихода директних и индиректних корисника буџета Републике Србије, који се исказује као извор 04 – Сопствени приходи буџетских корисника у висини од 40%“ који ће се убудуће „користити за финансирање расхода који се исказују на извору 01 – Приходи из буџета“. На тај начин, влада РС намерава да сопствени приход који остварују образовне установе, односно средства која у великој мери спасавају нормално функционисање ових установа, јер се српска влада показала као лош домаћин који је просветни буџет концепирала тако да он готово 100% одлази на плате запослених и са свега 3-3,5% средстава за све остале трошкове образовања, укључујући и материјалне трошкове, инвестиције, одржавање, такмичења и др.

Јасно је из предложених мера да влада нема намеру да успостави конзистентан и дугорочно одржив систем финансирања образовања већ да само покушава да попуни буџетску рупу и то за ову годину, а за следећу и све наредне, видеће се.

Иако је влада власник готово свих школа (зграда, земљишта и других средстава) и иако има право да уводи реда у оно што се зове сопствени приход установе, у овом тренутку Синдикат радника у просвети Србије (СрпС) мора упозорити на чињеницу да је влада тиме што је избегавала да финансира своје обавезе напосто терала школе, вртиће, домове ученика, факултете...да понекад излазе из пуног поштовања законитости и да понекад задржавајући део прихода који су остварили на средствима у државној својини не уплате у буџет (издавање простора), као што су од остварених других средстава, захваљујући снажљивости и маштовитости управа установа, из тих средстава „одржавали у животу“ наставни процес у тим установама.

Синдикат радника у просвети Србије очекује да ће и директори установа, поготово што су им и ЈЛС најавиле смањење средстава за материјалне трошкове наставе за петину, стану у одбрану раније стечених права и ставе интерес установе испред послушничког интереса припадања некој од владајућих странака. Такође, очекујемо да ће напустити лошу политику „завлачења руке у џеп“, већ одавно осиромашеним родитељима ученика како би из уписанина (у иначе бесплатне школе) надоместили она средства која им недостају за редовно функционисање наставе и школа.

Додуше, влада је оставила могућност да понеког и изузме из ове мере, јер је ставом 4. инкриминисаног члана 15. предвидела да уколико влада „оцени да ограничење из става 1. (скидање 40% сопственог прихода) угрожава функционисање буџетског корисника“ може „донети одлуку о другачијем распореду сопствених прихода тог буџетског корисника“ (шта ли беше децентрализација).

Уколико активни директора или директори и декани установа се не изборе да сопствени приход буде изузет из Закона о ребалансу, Синдикат ће саставити амандман на Закон о изменама и допунама закона о буџету РС за 2009. годину, како би сопствени приход остао онима који су га и стекли, пошто се не ради о комерцијалном приходу већ о минималном приходу који често омогућава и једину праксу ученицима одређених занимања. А држава нека „одржи кесу“ уколико има намеру да унапреди образовни систем или нека прогласи банкрот који је евидентан, јер издавање од 3,5% БДП за образовање и није ништа друго него признање да је „социјално-одговорна влада“ бесплатно образовање стварно учинила бесплатним, али за себе, а не и за школарце и њихове родитеље.

На састанку УО ССФ НСПРВ за ШУ Сомбор одржаном 08.04.2009. године, донета је следећа:

ОДЛУКА

Да члан ССФ коме је одобрена бескаматна позајмица не може поднети захтев за нову позајмицу у року од 12 месеци од датума одобрења.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Запажено је да се у кратком року, након враћања позајмице, за нове позајмице јављају исти чланови. Како би обухват корисника бескаматне позајмице био већи и да би то право било омогућено свим корисницима који до сада то право нису користили, донета је оваква Одлука.

О овој Одлуци потребно је обавестити све чланове ССФ.

Сомбор, 09.04.2009.г.

Председник УО ССФ
Мирољуб Бјелешкић

ZARADE

I KAD SU ZAMRZNUTE RASTU!

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u aprilu 2009. godine, iznosila je 45.304 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u martu 2009. godine, nominalno je veća za 7,3%, a realno je veća za 6,2%. U istom mesecu prosečna zarada isplaćena u Vojvodini je bila 44.550 dinara, u centralnoj Srbiji 45.589 dinara, dok je u Gradu Beogradu iznosila čak 56.732 dinara, a u Novom Sadu 53.028 dinara.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u aprilu 2009. godine, iznosi 32.571 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u martu 2009. godine, nominalno je veća za 7,3%, a realno je veća za 6,2%. Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u Vojvodini je opet bila niža nego li u centralnoj Srbiji (32.765 dinara) i iznosila je 32.060 dinara. U Gradu Beogradu neto zarada je iznosila je 40.604 dinara, a u isto vreme u Gradu Novom Sadu 37.869 dinara.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto zarada) u Republici u aprilu mesecu po delatnostima je iznosila: u privredi 29.981 dinar (u centralnoj Srbiji 29.919 dinara, a u Vojvodini 30.143 dinara) u poljoprivredi, šumarstvu i vodoprivredi 28.504 dinara, ri-

barstvo 18.469 dinara, vađenje ruda i kamena 43.483 dinara, u prerađivačkoj industriji 25.965 dinara, u proizvodnji električne energije, gasa i vode 44.696 dinara, u građevinarstvu 26.833 dinara, u trgovini na veliki i malo i opravkama 25.067 dinara, u hotelijerstvu 19.317 dinara, saobraćaju, skladištenju i vezama 37.099 dinara, **finansijskom posredovanju 69.989 dinara**, u poslovima sa nekretninama i iznajmljivanju 36.060 dinara, u državnoj upravi i socijalnom osiguranju 42.376 dinara, **u obrazovanju 35.663 dinara od čega centralnoj Srbiji 35.903 dinara, a u Vojvodini oko 800 dinara manje, odnosno 35.090 dinara**, u zdravstvu i socijalnom radu 37.006 dinara i u društvenim, komunalnim i ličnim uslugama 30.824 dinara.

	Prosečne zarade						Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	RSD			Nominalni indeksi			RSD		
	IV 2009		I-IV 2009	IV 2009 III 2009	IV 2009 III 2009	I-IV 2009 I-IV 2008	IV 2009		I-IV 2009
	Ukupno	Privreda	Ukupno	Ukupno	Privreda	Ukupno	Ukupno	Privreda	Ukupno
Republika Srbija	45304	41526	42759	107,3	109,2	112,4	32571	29981	30718
Centralna Srbija	45589	41468	42992	107,1	108,5	112,8	32765	29919	30888
Vojvodina	44550	41676	42129	108,0	111,1	111,3	32060	30143	30261

Period
april 2009. - april 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u aprilu 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u aprilu 2008. godine, nominalno je veća za 12,3%, a realno je veća za 3,8%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u aprilu 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u aprilu 2008. godine, nominalno je veća za 12,3%, a realno je veća za 3,8%.

Period
januar/april 2009.
-januar/april 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - april 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - april 2008. godine, nominalno je veća za 12,4%, a realno je veća za 2,8%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - april 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - april 2008. godine, nominalno je veća za 12,3%, a realno je veća za 2,7%.

Cene na malo/inflacija	V 2009 Ø 2008	V 2009 IV 2009	V 2009 V 2008	I-V 2009 Ø 2008	I-V 2009 I-V 2008	V 2009 XII 2008
Republika Srbija	110,8	101,5	110,4	108,0	110,0	108,7
Ukupno- sa sez. proizvodima						
Roba	108,7	102,0	107,6	105,8	107,4	107,9
Usluge	116,4	100,3	118,5	114,3	117,2	110,7
Prehrambeni proizvodi-ukupno	110,5	102,1	106,2	107,8	108,3	105,1
Centralna Srbija	110,9	101,6	110,5	108,0	109,9	109,1
Ukupno- sa sez. proizvodima						
Roba	108,6	102,1	107,3	105,5	107,1	108,1
Usluge	117,3	100,2	119,3	114,9	117,5	111,8
Vojvodina	110,8	101,4	110,3	108,4	110,0	107,6
Ukupno- sa sez. proizvodima						
Roba	109,5	101,7	108,1	106,8	107,7	107,5
Usluge	114,7	100,5	116,9	113,3	117,0	107,9

INFLACIJA VEĆ 10.4% NBS očekuje vraćanje inflacije u planirani okvir

Cene na malo roba i usluga (inflacija) u Republici Srbiji u maju 2009. godine u proseku su više za 1,5% u odnosu na prethodni mesec (cene roba više su za 2,0%, dok su cene usluga povećane za 0,3%). U maju 2009. godine u odnosu na isti mesec 2008. godine cene na malo su povećane za 10,4% a u odnosu na decembar 2008. povećane su za 8,7%.

Iz Narodne banke Srbije tvrde da će inflacija u Srbiji do kraja juna imati silaznu putanju, nakon čega će beležiti blagi rast, tako da bi na kraju godine trebalo da bude u okviru ciljanog raspona od oko 8,8 odsto. Direktor Sektora NBS za ekonomske analize i istraživanja Branko Hinić izjavio je da će na stabilizaciju cena do kraja godine uticati pad tražnje, nove mere fiskalne politike i usporavanje rasta cena pod kontrolom države.

PROIZVODNJA U STRMOGLAVOM PADU

Industrijska proizvodnja u Republici Srbiji, u aprilu 2009. godine, manja je za 21,1% u odnosu na april 2008. godine, a u odnosu na prosek 2008. godine manja je za 22,1%. U prva četiri meseca 2009. godine u odnosu na isti period 2008. godine ostvaren je pad industrijske proizvodnje od 17,8%.

Posmatrano po sektorima, u aprilu 2009. godine, u odnosu na isti mesec 2008. godine zabeležena su sledeća kretanja: u prerađivačkoj industriji pad od 23,2%, u sektoru vađenje ruda i kamena pad od 14,6%, u proizvodnji i distribuciji električne energije, gasa i vode pad od 13,2%, u sektoru trajnih proizvoda za široku potrošnju pad za 38,6%, u sektoru intermedijarnih proizvoda, osim energije pad za 34,9%, u sektoru kapitalnih proizvoda pad za 32,0%,...

Obim industrijske proizvodnje u aprilu 2009. godine u odnosu na april 2008. godine beleži: pad kod 24 oblasti (učešće u strukturi industrijske proizvodnje 93%) i rast kod 5 oblasti (učešće u strukturi industrijske proizvodnje 7%).

TROŠKOVI ŽIVOTA

Troškovi života u Republici Srbiji u maju 2009. godine u odnosu na prethodni mesec u proseku su viši za 1,6%. U maju 2009. godine u odnosu na isti mesec 2008. godine troškovi života su povećani za 8,2% a u odnosu na decembar 2008. povećani su za 6,8%. Razlika između indeksa cena na malo i indeksa troškova života je posledica različitog uticaja rasta cena pojedinih artikala na formiranje ovih indeksa.

Troškovi života	V 2009 Ø 2008	V 2009 IV 2009	V 2009 V 2008	I-V 2009 Ø 2008	I-V 2009 I-V 2008	V 2009 XII 2008
Republika Srbija	110,0	101,6	108,2	107,5	109,1	106,8
Ukupno						
Ishrana	111,1	102,4	104,8	108,2	108,0	105,1
Duvan i pića	119,1	100,2	121,7	118,1	121,8	112,6
Odeća i obuća	106,4	100,7	106,4	105,2	106,6	102,4
Stanovanje	110,3	100,4	112,8	109,4	112,8	104,8
Higijena i nega zdravlja	108,6	100,7	108,9	105,0	105,9	109,2
Obrazovanje, kultura i raz.	107,0	100,1	111,0	105,4	109,9	103,1
Saobraćajna sredstva i usluge	106,1	102,8	104,9	102,1	102,6	113,4
Centralna Srbija	110,3	101,7	108,4	107,7	109,3	107,0
Ukupno						
Ishrana	111,4	102,6	105,4	108,5	108,6	105,2
Stanovanje	110,5	100,5	112,9	109,1	112,5	105,2
Vojvodina - Ukupno	109,5	101,2	108,3	107,4	109,1	106,5
Ishrana	110,1	101,5	103,5	107,8	106,3	104,5
Stanovanje	110,3	100,2	113,3	110,0	113,7	104,4

ДА ЛИ ОДЕЉЕНСКО ВЕЋЕ МОЖЕ УЧЕНИКУ УТВРДИТИ ВЕЋУ ОЦЕНУ?

ПИТАЊЕ: Ко потписује Колективни уговор у школи (КУ код послодавца, раније појединачни колективни уговор – ор.у)?

ОДГОВОР: Иако су одредбе Закона о раду и одредбе Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика дефинисале ово питање, сматрамо да је потребно дати додатно објашњење, односно мишљење Министарства рада и социјалне политике. Наиме, Законом о раду („Службени гласник РС“ бр.24/05 и 61/05) у члану 348 прописано је да колективни уговор код послодавца закључују послодавац и репрезентативни синдикат код послодавца. У име послодавца колективни уговор потписује директор. (Мишљење Министарства рада и социјалне заштите бр.001-00-955/2007 од 2. новембра 2007. године.

Одредбама члана 2. став Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, утврђено је следеће:

„Послодавац у смислу овог Уговора је установа“. Према томе, Појединачни колективни уговор у установи, односно школи, потписују репрезентативни синдикат (или синдикати, ако их има више) и директор школе..

ПИТАЊЕ: Које услове треба да испуни страном правно лице ради остваривања програма образовања и васпитања?

ОДГОВОР: Законом о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС”, бр. 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04) дато је право страном правном или физичком лицу да може да оснује и установу ради остваривања програма образовања и васпитања који нису донети на основу овог закона ако има: простор, опрему, наставна средства и наставнике, васпитаче и стручне сараднике, у складу са прописаним стандардима; обезбеђена средства за оснивање и рад, са гаранцијом пословне банке да су та средства обезбеђена за три године рада школе; одговарајуће хигијенско-техничке услове и одобрење министра.

Исправа коју изда ученику ова установа подлеже нострификацији, у складу са посебним законом.

Законом је прописано за физичко лице – домаће и страном, као оснивача, да не може да буде усљивано за кривично дело на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци.

ПИТАЊЕ: Да ли је ученик средње школе који по стеченом трећем степену стручне спреме упише четврти степен, редован ученик?

ОДГОВОР: Чланом 7. Закона о средњој школи (“Службени гласник РС”, бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/2002 и 62/03) својство редовног, односно ванредног ученика стиче се уписом у школу сваке школске године, под условима утврђеним овим законом.

Чланом 41. став 4. Закона прописано је да школа врши упис ради стицања стручне оспособљености, преквалификације, доквалификације и специјализације уз сагласност Министарства просвете, а чланом 46. став 3. Закона да ученик уписан у школу ради доквалификације полаже допунске испите из предмета чији садржаји нису претежно исти, из предмета који нису били утврђени наставним планом и програмом и испите завршног разреда, о чему одлуку доноси наставничко веће.

Након стицања средњег образовања у трогодишњем трајању грађанин може да стекне средње образовање у четворогодишњем трајању, доквалификацијом.

Уписом у школу ради доквалификације лице стиче својство ванредног ученика и полаже допунске испите утврђене одлуком наставничког већа и извршава друге обавезе утврђене за ванредног ученика.

Како се не ради о редовном већ о ванредном школовању, такво школовање се не финансира из буџета. Али ако се ради о ученику који постиже изузетне резултате или о сиромашном ученику, школа може да га својом одлуком ослободи плаћања школарине.

Дакле, ученик који се после завршене трогодишње средње школе уписао у четворогодишњу средњу школу ради доквалификације, ванредан је ученик и његово школовање се не финансира из буџета.

ПИТАЊЕ: Да ли ванредни ученик може, пре краја текуће школске године, односно одмах након што положи све испите једног разреда, да упише наредни разред, као и да ли се њему сведочанство издаје одмах по положеним свим испитима текућег разреда или тек на крају наставне године?

ОДГОВОР: Својство редовног, односно ванредног ученика стиче се уписом у школу сваке школске године, под условима утврђеним овим законом, сагласно члану 7. Закона о средњој школи. Ванредни

ученик полаже испите у роковима утврђеним општим актом школе и извршава друге утврђене обавезе, сагласно члану 44. став 4. и члану 52. став 5. Закона о средњој школи.

Ванредном ученику сведочанство се за сваки завршени разред издаје, у складу са законом, одмах након што положи све испите одређеног разреда и изврши друге утврђене обавезе.

Међутим, ванредни ученик коме је школа након положених испита по прописаном наставном плану и програму за одређени разред издала сведочанство о завршеном разреду, задржава својство ванредног ученика до краја школске године, односно до 31. августа.

ПИТАЊЕ: Да ли се закључна оцена из појединог предмета у средњој школи може утврдити само на основу писмене провере знања?

ОДГОВОР: Чланом 48. став 8. Закона о средњој школи (“Службени гласник РС” бр. 50/92, 24/96 и 23/02) прописано је, између осталог, да се закључна оцена утврђује на крају полугодишта и завршетку образовно – васпитног рада.

Чланом 15. став 1. Правилника о оцењивању ученика у средњој школи (“Службени гласник РС”, број 33/99) прописано је да је оцена успеха јединствена и да се изводи из података добијених усменим и писменим проверавањем, посматрањем учениковог извршавања практичних задатака, психомоторних вештина и на основу урађеног учениковог практичног рада.

Под писменом провером знања подразумева се писмени задатак, писмена вежба, контролни задатак, домаћи задатак, тест знања, односно задатак објективног типа.

Закључна оцена за успех из предмета не може се утврдити на основу једне оцене или само на основу писмене провере знања, сагласно члану 18. став 3. напред наведеног правилника.

Према томе, закључна оцена на крају полугодишта и завршетку образовно – васпитног рада утврђује се као јединствена, на начин прописан напред наведеним законом и правилником, односно не може се утврдити само на основу писмене провере знања.

ПИТАЊЕ: Да ли одељенско веће може ученику, приликом утврђивања закључне оцене из предмета на крају полугодишта, односно завршетку образовно – васпитног рада, утврдити већу оцену од оне коју предложи предметни наставник?

ОДГОВОР: Одредбама члана 48. став 5. и 6. Закона о средњој школи и члана 18. став 1. Правилника о оцењивању ученика у средњој школи (“Службени гласник РС”, број 33/99) прописано је да закључну оцену за предмет утврђује одељенско веће на предлог предметног наставника на полугодишту и на завршетку образовно-васпитног рада, а на основу оцена добијених на начин прописан одговарајућим одредбама Правилника. Посебно је истакнуто да се завршна оцена за успех из предмета не може утврдити на основу једне оцене или само на основу писмене провере знања и не може бити већа од највеће периодичне оцене добијене било којом техником провере знања (став 3. напред наведеног члана Правилника).

Ако одељенско веће не прихвати предлог закључне оцене предметног наставника, оно утврђује нову оцену гласањем. У том случају утврђена оцена се евидентира у напомени, а у записнику са одељенског већа се шире образлаже и уписује у књигу евиденције образовно-васпитног рада у за то предвиђену рубрику (члан 18. ст. 4 и 5. напред наведеног правилника).

Према томе, постоји правни основ и одељенско веће, као стручни орган надлежан за утврђивање закључне оцене из предмета, може утврдити већу оцену од оне коју предложи предметни наставник на крају полугодишта, односно завршетку образовно – васпитног рада, при чему је дужно да је образложи у записнику.

ПИТАЊЕ: Да ли постоји могућност преласка ученика трећег разреда гимназије са четворогодишњег на трогодишње образовање у стручној школи?

ОДГОВОР: Ученик који је уписан и који стиче четворогодишње образовање у гимназији може да пређе на образовни профил у трогодишњем трајању, јер ако је испунио услове за упис у први разред четворогодишњег образовања и завршио два разреда може да настави трогодишње образовање у стручној школи, с обавезом да у току школске године положи допунске испите из предмета који нису били утврђени наставним планом и програмом који је ученик започео да савлађује, у роковима утврђеним решењем, сагласно општем акту школе.

OSTAP BENDER I U NOVOM SADU

Novim Sadom se kao požar širi prevara vezana za otkup besplatnih akcija. U poslednjih nekoliko dana na taj način nasamareno je desetak ljudi. Naime, pojavila se kompanija kojoj se ne zna ni ime ni adresa, a koja nudi otkup Dinkićevih akcija za 800 evra. Lepu ponudu kviri pozadina, jer jedino što kompanija poseduje jeste broj telefona. Građani treba da pozovu broj koji počinje sa 0900 kako bi stupili u kontakt s članovima kompanije koja otkupljuje akcije. Čitav trik je u tome da se ljudi upecaju pa pozovu broj i na taj način, umesto 800 evra, dobiju velik telefonski račun. Osnivač novosadskog Udruženja za borbu protiv prevara Saša Pribičević kaže da je besparica glavni uzrok lakomisenosti građana. „Iako svi potajno znaju da se akcije nikada neće prodati jer je njihova vrednost ispod 50 evra, mogući neočekivani dobitak im budi nadu. Razumno bi bilo da se svako zapita zašto bi ih neko otkupio za tako visoku cenu. Ipak, ova prevara uspeva jer ljudi nemaju novca, pa iz očaja pristaju na tako nešto. Ova „firma“ se ne reklamira nigde, pa nema osnova za tužbu“ – navodi Pribičević.

KRIZA SMANJILA PRODAJU KOMPJUTERA

Na tržištu Srbije, Hrvatske i Slovenije u prvom kvartalu 2009. prodato je ukupno 177.000 personalnih kompjutera, što je za 18,7% manje nego u istom periodu prošle godine, pokazalo je istraživanje marketinške kompanije „IDC Adriyatiks“. U poslednjem kvartalu 2008. situacija je bila potpuno drugačija – u tri zemlje je ukupna prodaja kompjutera skočila za 11%. Posle veoma uspešne 2008. globalna ekonomska kriza pogodila je i velike distributere kompjuterskog hardvera i komponenta na ovim tržištima, navedeno je u saopštenju. Ocenjeno je da su opšte povećanje troškova života, pad potrošnje i porast nezaposlenosti glavni razlozi pada u prodaji kompjutera. Prodaja kompjutera u Hrvatskoj je u prvom tromesečju ove godine pala na 62.800 komada, po godišnjoj stopi od 24,9%, a u Srbiji je pad bio gotovo isti – prodato je 73.900. Jedino je u Sloveniji zabeležen rast prodaje od osam odsto, gde je prodato 40.600 jedinica. Prodaja noutbukova bila je nešto bolja nego prodaja stonih kompjutera, pa je tako u Sloveniji povećana za 67% na 25.066 komada, dok je u Srbiji i Hrvatskoj opala, ali po nešto manjoj stopi. U Srbiji je u prvom kvartalu prodato 19.000 laptopova, a u Hrvatskoj 33.000.

PSI I MAČKE ODGOJILI DEVOJČICU

Dete, pronađeno u jednom stanu u istočnosibirskom gradu Čiti, ne govori ruski i ponaša se kao pas, saopštila je ruska policija. „Tokom pet godina, devojčicu je odgajalo nekoliko pasa i mačaka i ona nikada nije izlazila iz stana“, ističe se u policijskom saopštenju. Ponašanje devojčice, koja je pronađena odučena u prljavim dronjicima, nalik je životinji. U stanu nije bilo ni grejanja, ni vode, ni kanalizacije. Zvaničnik policije izjavio je da je devojčica, po imenu Nataša, smeštena u sirotište gde je pod nadzorom psihologa. Policija ispituje njenu majku ali još nije uspeła da pronađe oca. Iako ima pet godina, Nataša deluje kao da ima samo dve. Ponaša se poput životinja s kojima je živeła. „Kada osobe koje se staraju o njoj napuste prostoriju, devojčica skače na vrata i laje“, kazao je jedan policajac. Divlja deca obično ispoljavaju ponašanje životinja s kojima žive, stanje poznato u literaturi kao Moglijev sindrom, po junaka romana „Knjiga o džungli“ R. Kiplinga koga su odgajili vukovi u indijskoj džugli. Ta deca uspostavljaju jake veze sa životinjama sa kojima žive i prelazak na normalan, ljudski kontakt za njih predstavlja veliku traumu.

KOLIKO KOŠTA SREDNJOŠKOLAC?

Struktura srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji i tendencije razvoja ne razlikuju se mnogo od standarda EU, pogotovo u novim državama članicama, ali u ovoj oblasti i srednjem obrazovanju uopšte ima još dosta posla za prosvetne vlasti do racionalnog modela. Naš srednjoškolski model ima „dobru prohodnost“ ka fakultetima i višim školama, što nije uobičajeno u mnogim zemljama Evropske unije.

Kada se uporede troškovi školovanja po „glavi“ đaka, zemlje EU u proseku izdvajaju 5.650 evra po učeniku, mada te cifre značajno variraju. Prema podacima iz 2004. u Bugarskoj je jedan srednjoškolski državu koštao oko 1.400 evra, u Poljskoj i Slovačkoj 2.300, a u Srbiji - 1.050 evra. Osim niskih troškova po učeniku, u Srbiji je uočen i trend povećanja broja nastavnika preko svake mere i smanjivanje broja đaka, pa su autori studije zaključili da je ponuda nastavnika izuzetno velika i da se kod nas odomaćio sistem u kome dominiraju manja odeljenja sa većim brojem slabo plaćenih nastavnika koji rade u lošijim uslovima, za razliku od zemalja EU, u kojima je situacija obrnuta - tamo nastavnika ima manje, ali oni imaju veće plate, brojnija odeljenja i bolje opremljene škole.

Broj učenika u gimnazijama ostao je približno isti kao prethodnih godina, iako demografski podaci ukazuju na tendenciju opadanja broja đaka. U isto vreme oblast trgovine, ugostiteljstva i turizma, ekonomije, prava i administracije i saobraćaja beleži rast od 10 odsto, dok mašinske, hemijske i tekstilne škole upisuju i do 30 odsto učenika manje nego prethodnih godina - i to prvenstveno na trogodišnja zanimanja.

NIKO NEĆE NA ČELO BORACA PROTIV KORUPCIJE

Na konkurs za direktora Agencije za borbu protiv korupcije, do sada se nije prijavio nijedan kandidat. Iako je konkurs otvoren još samo nedelju dana, predsednik odbora Agencije Čedomir Čupić kaže da trenutno nema zainteresovanih za ovu funkciju. On je za „Večernje novosti“ istakao se nada da nije reč o strahu i da veruje da potencijalni kandidati prikupljaju potrebnu dokumentaciju, jer su uslovi konkursa, kako kaže, prilično zahtevni. Po zakonu, direktor Agencije bira se na pet godina, mora da bude nestranačka ličnost, da ima završen Pravni fakultet i najmanje devet godina radnog iskustva. Ukoliko se do isteka roka, 5. juna, niko ne prijavi, konkurs se ponavlja.

JAVNOM SEKTORU UMANJENJE PLATA

Kriza je teško pogodila i građane Mađarske, koji su u martu zaradili u proseku nešto ispod 400 evra, oko 20 odsto manje nego u istom mesecu prošle godine. Pad, odnosno stagnaciju primanja imala je i Rumunija, gde je prosečna zarada u istom mesecu bila još niža, i to za 317 evra, kao i Makedonija s prosečnom platom od 319 evra. Zaposleni u Hrvatskoj su, međutim, u martu imali prosečnu primanja od oko 725 evra, što je najviši nivo zarada od maja prošle godine. Hrvatska kuna je ostala vrlo stabilna i u periodu oštre ekonomsko-finansijske globalne krize, za razliku od valuta nekih susednih zemalja, među kojima je i srpski dinar, koje su tokom proteklih osam meseci devalvirale i za više od 20 odsto. Osim u Hrvatskoj, zarade zaposlenih su, doduše blago, uvećane i u Sloveniji. Zaposleni Slovenci su u martu imali prosečnu zaradu od 922 evra, što je uvećanje od približno dva i po procenta od prethodnog meseca. Hrvatska će, procenjuje se, ipak ući u „negativnu zonu“, pošto je vlada, kao i u Srbiji, od početka ovog meseca smanjila zarade zaposlenih u javnom sektoru za šest procenata.